

ดัชนีและคู่มือการลงทุน ราชอาณาจักรกัมพูชา

โครงการส่งเสริมการลงทุนไทยในกัมพูชา สเปน.ลาว พม่า เวียดนาม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

1. ข้อมูลทั่วไป	4
☞ โครงสร้างประชากร และเมืองสำคัญทางเศรษฐกิจ	4
2. ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	8
☞ ดัชนีทางเศรษฐกิจ	8
☞ การค้าระหว่างประเทศ	10
☞ การค้ากับประเทศไทย	13
☞ มาตรการทางการค้า	15
3. ดันทุนทางเศรษฐกิจ	18
4. คู่มือการลงทุน	33
☞ ข้อมูลการลงทุน	33
☞ ระบบธนาคาร	37
☞ การส่งเสริมการลงทุน	39
☞ การใช้ประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	50
☞ กฎหมายแรงงาน	59
☞ กฎหมายที่ดิน	64
ภาคผนวก	70

ราชอาณาจักรกัมพูชา

Kingdom of Cambodia

ที่มา <http://www.geographicguide.com/asia/maps/cambodia.htm>

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 โครงสร้างประชากร(ค่าประมาณพ.ศ.2554)¹

จำนวนประชากรประมาณ 14.7 ล้านคน

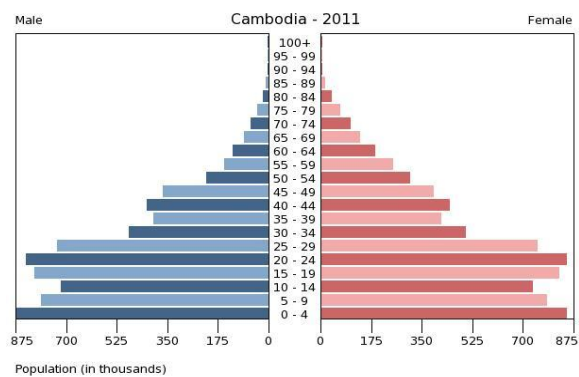
อัตราการขยายตัวของประชากร 1.69 %

โครงสร้างอายุประชากร

0-14 ปี 32.2% (ชาย 2,375,155 คน/ หญิง 2,356,305 คน)

15-64 ปี 64.1% (ชาย 4,523,030 คน /หญิง 4,893,761 คน)

65 ปี ขึ้นไป 3.8% (ชาย 208,473 คน/หญิง 344,993 คน)

ที่มา: U.S. Census Bureau, International Program.

<http://www.census.gov/population/international/data/idb/country.php>

1.2 เมืองสำคัญทางเศรษฐกิจ

ชื่อเมือง/จังหวัด	จำนวนประชากร (ล้านคน)	ลักษณะความสำคัญ
กรุงพนมเปญ Phnom Penh	1.3	กรุงพนมเปญเป็นเมืองหลวงของประเทศกัมพูชา เป็นเขตปกครองพิเศษเมืองหลวงของนครหลวงพนมเปญด้วย นับเป็นเมืองที่เป็นเป้าหมายการท่องเที่ยวทั้งจากผู้คนในประเทศ และจากต่างประเทศ เป็นศูนย์กลางธุรกิจ การเมืองและการศึกษาและวัฒนธรรมของกัมพูชา ยังเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางบก น้ำ และทางอากาศ มีถนนสายสำคัญ 7 สายเชื่อมโยงจังหวัดต่างๆในประเทศ กับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้กรุงพนมเปญตั้งอยู่บนเส้นทางการเชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่าง 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ไทย เวียดนาม และพม่า มีความสำคัญต่อการค้าขาย การนำเข้า และส่งออกสินค้าที่สำคัญของประเทศในอนาคต สำหรับทิศทางการธุรกิจที่น่าสนใจคือ ธุรกิจด้านสุขภาพ และโรงเรียนนานาชาติเป็นต้น

<p>กำปงจาม Kampong cham</p>	<p>1.9</p>	<p>กำปงจามเป็นจังหวัดหนึ่งทางตะวันออกของประเทศกัมพูชา มีเมืองกำปงจามเป็นเมืองหลวงของจังหวัด และเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศกัมพูชาโดยมีประชากรประมาณ 1,600,000 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อยู่ห่างจากกรุงพนมเปญไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ 121 ก.ม.</p> <p>เนื่องจากกำปงจามเป็นเมืองที่อยู่ใกล้แม่น้ำโขงและใกล้กรุงพนมเปญจึงเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางการค้าและเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง โดยสามารถเดินทางได้ผ่านทางหลวงจากพนมเปญ และเดินทางโดยทางเรือ bullet ซึ่งเป็นทางขนส่งทางหลักระหว่างเมืองในแม่น้ำโขง</p>
<p>รัตนคีรี Ratanakiri</p>	<p>0.1</p>	<p>จังหวัดหนึ่งใน<u>ประเทศกัมพูชา</u> อยู่ห่างจาก<u>กรุงพนมเปญ</u>ไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ 636 กิโลเมตร พื้นที่ 11,052 ตร.กม. ประชากร 149,997 คน (พ.ศ. 2551) เมืองเอก คือ อังดวงเมียะห์ อาชีพหลักคือ<u>เกษตรกรรม</u> มีทรัพยากรที่สำคัญคือ<u>อัญมณี</u> เช่น เพทาย ทับทิม ทองคำ เป็นต้น และผลผลิตทางการเกษตร รายได้หลักคือการทำสวน-ทำไร่และ<u>การท่องเที่ยว</u> โดยในปี 2551 ได้ให้ความเห็นชอบกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงของกัมพูชา ว่ามีการเห็นชอบอย่างเป็นทางการให้พื้นที่ในส่วนของจังหวัดรัตนคีรีเป็นพื้นที่โครงการการลงทุนเขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยวพิเศษ ซึ่งถือว่าเป็นทิศทางที่ดีหากต้องการที่จะเข้าไปสำหรับการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด การลงทุนสาขาอื่นที่น่าสนใจ คือ การลงทุนทางด้านเกษตรและเครื่องมือทางการเกษตร การปลูกยางพารา การทำเหมืองอัญมณี</p>
<p>สีหนุวิลล์ Sihanoukville</p>	<p>0.2</p>	<p>เป็นเมืองชายทะเลยอดนิยมมากที่สุดของ<u>ประเทศกัมพูชา</u> ห่างจาก <u>กรุงพนมเปญ</u> 246 กิโลเมตร เป็นอีกเมืองท่าที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของประเทศกัมพูชา โดยแต่เดิมเมืองท่าแห่งนี้รู้จักกันในนาม "เมืองกัมปงโซม" ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวของประเทศ และยัง</p>

เป็นถึงเมืองพักตากอากาศชื่อดังอีกแห่งหนึ่งของประเทศ
กัมพูชา

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจเช่น หาดOccheuteal และ
หาดSerendipity ซึ่งสามารถกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทาง
บกอย่างการเดินชมหาด และกิจกรรมทางน้ำ อาทิเช่น การ
ดำน้ำ, ตกปลา, พายเรือคายัค และล่องเรือ ปัจจุบันมี
นักท่องเที่ยวชาวตะวันตกเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวน
มาก เนื่องจากมีเกสต์เฮาส์ กระโจม หรือบ้านพักต่างๆก็มีไว้
คอยบริการนักท่องเที่ยวมากมาย นอกจากการเที่ยวชมเมือง
ท่าแล้ว ไกลออกไปประมาณ 18 กิโลเมตร มีอุทยานแห่งชาติ
Ream National Park ซึ่งมีลักษณะคล้ายๆกับซาฟารี ซึ่งมี
สัตว์นานาชนิด เช่น กวางมูส, ตัวนัม และปลาโลมาพันธุ์หาย
ยากอย่าง ปลาโลมาเผือก ซึ่งจะมีให้เห็นเฉพาะช่วงเดือน
ธันวาคม – กุมภาพันธ์

จังหวัดสีหนุวิลล์มีท่าเรือนำลิคที่สำคัญคือ ท่าเรือสีหนุ
วิลล์ (PAS) ปัจจุบันรัฐบาลได้พัฒนาพื้นที่บริเวณใกล้ท่าเรือสี
หนุวิลล์ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์

เสียมเรียบ
Siem Reap

0.8

จังหวัดเสียมเรียบอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือกัมพูชา เป็น
ศูนย์กลางการท่องเที่ยวสำคัญของกัมพูชาเนื่องจากเป็น
จังหวัดที่ตั้งของนครวัด เมืองหลวงจังหวัดคือเรียกว่าเสียม
เรียบและตั้งอยู่ในภาคใต้ของจังหวัดบนชายฝั่งโตนเลสาบ
ทะเลสาบที่สำรองน้ำจืดมากที่สุดใเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
คำว่า "เสียมเรียบ" ในภาษาเขมรนั้น หมายความว่า
"สยามราบ" คือ สยามแพ้ว ส่วน "เสียมราชู" ในภาษาไทยนั้น
หมายถึง "ดินแดนของสยาม" เป็นที่เข้าใจว่า ชื่อ "เสียม
เรียบ" ตั้งขึ้นใหม่แทน "เสียมราชู" หลังจากที่ใน [กรณีพิพาท](#)
[อินโดจีน](#) พันตรีแปลก พิบูลสงคราม ผู้บัญชาการกองทัพ
อีสานและบูรพาในขณะนั้น ได้เคยบุกข้ามชายแดนขัปลั
[ฝรั่งเศส](#)ออกจากดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำโขง [พระตะบอง](#)
และเสียมราชู แต่แพ้ว

ปัจจุบันนี้ จังหวัดเสียมราชูเป็นที่รู้จักดีในฐานะเป็น
ที่ตั้งของนครวัด และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวโดดเด่นอีก อาทิ

		<p>หมู่ปราสาทหินจากอาณาจักรขอม ได้แก่ ปราสาทนครวัด, กลุ่มปราสาทนครธม, (ตาพรหม และบายน, บันทายศรี, บากอง, โลเลย, พนมบาเค็ง, พนมกุเลน และ บารายตะวันตก แต่ละปีมีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมนครวัดประมาณ 1,600,000 คน</p>
ชื่อเมือง/จังหวัด	จำนวนประชากร (ล้านคน)	ลักษณะความสำคัญ
<p>เกาะกง Koh Kong</p>	0.1	<p>ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของกัมพูชา ทิศเหนือติดกับจังหวัดพระดพรสิษฐ์(Pursat) ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดกำปงสเปอ(Kampong Speu) และจังหวัดกำปอต(Kampot) ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับจังหวัดพระสีหนุและอ่าวไทย ทิศใต้ติดกับอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทยและอ่าวไทย พื้นที่ประกอบไปด้วยภูเขาที่ราบชายทะเล และพื้นที่ชายฝั่ง โดยเฉพาะชายฝั่งทะเลมีความยาว 165 ตารางกิโลเมตรทางทะเลในจังหวัดเกาะกงถือเป็นร้อยละ 50 ของทะเลทั้งหมดในกัมพูชา มีท่าเรือ 4 แห่ง แบ่งเขตการปกครอง เป็น 7 อำเภอ ศูนย์กลางจังหวัดคือ กรุงเขมรภูมินทร์</p>
<p>กำปอต (Kampot)</p>	0.6	<p>เป็นจังหวัดที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศกัมพูชา เป็นเมืองที่ติดริมทะเล ห่างจากอ่าวไทยประมาณ 1-2 กิโลเมตร นอกจากนี้เมืองกำปอตถือว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยมีภูเขา Damrei และBokor นอกจากนี้ยังมีถ้ำ Kampong Trach อีกทั้งสามารถชมสวนทุเรียนและสวนพริกไทยได้อีกด้วย มีเกาะขนาดเล็กคือ เกาะ Tonsay ที่สามารถมาจากกำปอตได้ทางเรือ มีผลต่อการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจำนวนมาก</p> <p>กำปอตเป็นจังหวัดที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างประเทศกัมพูชาและเวียดนามโดยมีถนนสายหลักเชื่อมโยงได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แล้วได้มีการพัฒนาถนนเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับ</p>

		<p>การเป็นเมืองท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจประมงและท่าเรือทางทิศใต้ของประเทศเติบโต</p>
บันเตียเมียนเจีย	0.7	<p>เศรษฐกิจหลักของจังหวัดประกอบด้วย การเกษตรกรรมที่สำคัญที่สุด รวมทั้งการประมง และการท่องเที่ยว ศักยภาพในการลงทุนของจังหวัดมีมาก ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรส่วนใหญ่ของจังหวัดยังคงมีเหลือเฟือ และมีพื้นที่ที่ต้องการพัฒนาเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันรัฐบาลก็มุ่งพหุสาขาให้สิทธิพิเศษในการตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดนี้ด้วย ดดยมีนักลงทุนกัมพูชาเป็นผู้ดำเนินการ และการกำลังต้องการผู้ร่วมลงทุนจากต่างชาติ นอกจากนี้กัมพูชาได้สร้างทางหลวงหมายเลข 5 โดยมีเส้นทางที่ไปชายแดน 3 เส้นทาง ระยะทางรวม 51 กิโลเมตร และมีเส้นทางที่จังหวัดก่อสร้างเอง ขณะเดียวกันการลงทุนทางด้านเกษตรที่น่าสนใจ ได้แก่ การอบพืชเกษตร โรงอาหารสัตว์</p>

2. ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

2.1 ดัชนีทางเศรษฐกิจ

- รายได้ต่อหัวของประชากร ในปี 2551 เฉลี่ย 598 ดอลลาร์สหรัฐต่อคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.17 จากปี 2550 ซึ่งเฉลี่ย 558 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อคน
- อัตราเงินเฟ้อ ในปี 2551 ร้อยละ 22.7 โดยราคาข้าวเพิ่มร้อยละ 82 ขณะที่สินค้าบริโภค/อุปโภคขั้นพื้นฐานเพิ่มระหว่างร้อยละ 40-60 ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2550 – เดือนกรกฎาคม 2551 ราคาสินค้าหมวดอาหารเพิ่มเนื่องจากราคาสินค้าเกษตรสูงขึ้นทั่วโลก เช่น ข้าวและเนื้อสัตว์ ประกอบกับเงินดอลลาร์สหรัฐและเงินเรียลอ่อนค่าลงขณะที่ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการขนส่งสูงขึ้นตามไปด้วย
- อัตราการว่างงาน โครงสร้างอาชีพหลักของคนกัมพูชา คือ ภาคเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 70 ภาคบริการ ประมาณ ร้อยละ 17 ภาคอุตสาหกรรมโรงงานประมาณร้อยละ 8 และภาคการก่อสร้างประมาณร้อยละ 5 ผลการสำรวจจำนวนประชากรที่จัดทำในปี 2551 พบว่ามีจำนวนแรงงานที่พร้อมเข้าสู่การจ้างงาน 8.6 ล้านคน หรือร้อยละ 58.8 ของจำนวนประชากรรวมทั้งประเทศ โดยอัตราการว่างงานของกัมพูชาไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าเป็นจำนวนเท่าใด เนื่องจากประชากรมากกว่าร้อยละ 70 มีอาชีพทำการเกษตร ซึ่งไม่ได้ทำงานตลอดทั้งปี เป็นการทำงานช่วงระยะที่มีการเพาะปลูกซึ่งอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และมีการประกอบอาชีพอื่นเสริมเช่นการรับจ้าง การค้าขาย การทอผ้า และการหาของป่า ในเวลาที่ว่างจากการเพาะปลูก
- อัตราดอกเบี้ย ในปี 2551 เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ อัตราดอกเบี้ย เงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 15.9 ต่อปี ส่วนเงินฝากออมทรัพย์ร้อยละ 3.6 และ เงินฝากประจำร้อยละ 3.25-8.00 ต่อปี เงินสกุลเรียล อัตราดอกเบี้ย เงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 22.5 ส่วนเงินฝากออมทรัพย์ร้อยละ 5.1 และ เงินฝากประจำร้อยละ 6.70-9.50

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประเภท	2548	2549	2550	2551	2552E
Nominal GDP (million US\$)	6,240	7,359	8,753	10,571	11,241
Real GDP (% increase)	13.3%	10.8%	10.2%	6.0%	-0.5%
GDP per Capita (US\$)	380	404	558	598	635
Real GDP per Capita (% increase)	16.4%	16.0%	14.7%	20.2%	6.3%
Riel/Dollar Parity (year average)	4,092	4,103	4,056	4,000	4,000
Inflation in Riel (year average)	5.8%	4.7%	5.0%	21.0%	7.0%
Inflation in Dollar (year average)	3.8%	4.4%	7.1%	22.7%	7.0%
Budget Revenue (% GDP)	10.2%	9.8%	11.5%	10.8%	11.1%
Budget Expenditure (% GDP)	12.4%	13.8%	14.4%	14.6%	14.7%
Current Public Deficit (% GDP)	2.0%	1.0%	2.6%	1.3%	1.0%
Overall Public Deficit (% GDP)	-2.2%	-4.0%	-2.9%	-3.8%	-3.6%
Export of Goods (% GDP)	46.2%	50.8%	47.3%	48.8%	43.1%
Import of Goods (% GDP)	62.4%	65.3%	62.8%	60.4%	58.1%
Trade Balance (% GDP)	16.2%	-14.5%	-15.5%	-16.7%	-15.0%
Current Account Balance (% GDP)	-9.4%	-7.2%	-7.8%	-8.8%	-7.1%
Net Foreign Reserves (million US\$)	834	1,097	1,374	1,617	1,877
Money – M1 (% GDP)	4.9%	5.4%	5.7%	6.6%	7.6%
Money – M2 (% GDP)	14.4%	17.9%	26.8%	34.2%	41.2%
Exchange Rate (Riel:Bath)	103	110	113	130	140
Population (million)	13.8	14.2	14.5	14.7	15.1
Labor Force (% Population)	46.9%	47.8%	48.7%	58.8%	59.5%
Unemployment (% Population)	2.5	2.4	2.5	2.8	49.5%

ที่มา : - EIC, Cambodia Economics Today, special Issue January 2009, Monthly Bulletin
of Statistics of MEF

2.2 การค้ากับต่างประเทศ

- ภาวะการค้าทั่วไปในปี 2551 กัมพูชามีมูลค่าการค้ารวม 7.78 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ แยกเป็นการนำเข้า 4.42 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และส่งออก 3.36 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขาดดุลการค้า 1.06 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
- ดุลการค้า ในปี 2551 กัมพูชาขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ 1,065.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ปี 2550 กัมพูชาขาดดุลการค้ากับต่างประเทศ 601.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี 2549 กัมพูชาขาดดุลกับต่างประเทศ 910.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เห็นว่าในปี 2551 กัมพูชาขาดดุลการค้ากับต่างประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาวะการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ รองเท้า ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐและสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตามรัฐบาลกัมพูชาได้มุ่งเน้นนโยบายการส่งเสริมให้ลงทุนผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออกมากขึ้น

ตารางที่ 2 สถิติการนำเข้า-ส่งออกของกัมพูชา

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

รายการ	มูลค่า				อัตราการขยายตัว (%)		
	2548	2549	2550	2551	2549	2550	2551
1.มูลค่าการค้ารวม	4,565.8	5,465.9	6,853.2	7,777.9	19.7	25.4	13.49
2.การส่งออก	2,081.5	2,279.7	3,126.1	3,356.2	9.5	37.1	7.36
3.การนำเข้า	2, 484.3	3,190.2	3,727.1	4,421.7	28.4	16.8	18.64
4.ดุลการค้า	- 402.8	-910.5	-601.0	-1,065.5	126.04	-33.99	77.29

ที่มา: กรม CAMCONTROL กระทรวงพาณิชย์ กัมพูชา

- **ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ** สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่กัมพูชาส่งออกมากที่สุด โดยมีมูลค่าการค้ารวม 2,176.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แยกเป็นการส่งออก 2,040.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และนำเข้า 136.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนเวียดนามเป็นประเทศที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุด โดยมีมูลค่าการค้ารวม 1,072.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แยกเป็นการนำเข้า 988.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และส่งออก 84.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สามารถแข่งขัน ซึ่งเคยเป็นประเทศที่กัมพูชานำเข้ามากที่สุด โดยมีมูลค่าการค้ารวม 794.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แยกเป็นการนำเข้า 784.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และส่งออก 9.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ไทยเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับ 3 โดยมีมูลค่าการค้ารวม 688.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แยกเป็นการนำเข้า 674.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และส่งออก 13.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

- **สินค้าส่งออกที่สำคัญ** สินค้าเกษตรกรรม ได้แก่ ยางพารา ข้าว ผลิตภัณฑ์ปลา ข้าวโพด ถั่วเหลือง ไบยาซูบและ ผลิตภัณฑ์ไม้ สินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และ สิ่งทอ
- **ตลาดส่งออกที่สำคัญ** ได้แก่สหรัฐอเมริกา กลุ่มสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น ฮองกง แคนาดา และ สิงคโปร์
- **สินค้านำเข้าที่สำคัญ** ผลิตภัณฑ์น้ำมันเชื้อเพลิงสำเร็จรูป อาหารและเครื่องดื่ม ผ้าผืน รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ปูนซีเมนต์ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิว น้ำตาลทราย และ ผลิตภัณฑ์ยาง
- **แหล่งสินค้านำเข้าที่สำคัญ** เวียดนาม จีน ไทย ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ สิงคโปร์ อังกฤษ มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย

ตารางที่ 3 สถิติมูลค่าการนำเข้า-ส่งออกของกัมพูชา ปี 2551(เรียงตามลำดับมูลค่าการนำเข้า)

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

ลำดับ	ประเทศ	การส่งออก	การนำเข้า	การค้ารวม
1	Vietnam	84,525,529	988,340,100	1,072,865,629
2	China	9,812,629	784,344,714	794,157,343
3	Thailand	13,923,689	674,485,950	688,409,639
4	Hong Kong	8,942,046	581,212,018	590,154,064
5	Taiwan	5,472,855	336,867,309	342,340,164
6	South Korea	10,245,901	224,787,752	235,033,653
7	Singapore	9,212,616	204,894,756	214,107,372
8	United States	2,040,595,814	135,983,520	2,176,579,334
9	Malaysia	6,150,519	113,056,709	119,207,228
10	Indonesia	5,907,266	80,721,155	86,628,421
11	Japan	31,991,969	69,667,884	101,659,853
12	India	4,617,771	41,486,874	46,104,645
13	France	38,694,935	36,688,474	75,383,409
14	Pakistan	13,679	18,892,091	18,905,770
15	Australia	10,611,140	16,806,285	27,417,425
16	Germany	152,878,448	16,309,064	169,187,512
17	Belgium	51,352,625	12,931,262	64,283,887
18	Switzerland	13,416,409	9,957,583	23,373,992

ลำดับ	ประเทศ	การส่งออก	การนำเข้า	การค้ารวม
19	Russia	11,553,414	9,793,820	21,347,234
20	Luxembourg	10,081,203	6,914,846	16,996,049
21	Italy	29,934,547	6,367,877	36,302,424
22	Philippines	1,187,545	6,170,316	7,357,861
23	Sweden	17,402,162	4,195,458	21,597,620
24	England	158,375,607	3,865,967	162,241,574
25	Netherland	150,121,568	3,758,627	153,880,195
26	Ireland	16,792,126	3,460,282	20,252,408
27	Denmark	8,930,269	2,976,097	11,906,366
28	Canada	212,058,846	2,170,650	214,229,496
29	Spain	126,181,290	1,866,211	128,047,501
30	Norway	9,510,591	1,381,486	10,892,077
31	Newzerland	2,298,475	911,818	3,210,293
32	Austria	7,187,357	113,415	7,300,772
33	Mexico	22,243,095	52,696	22,295,791
34	Others	73,995,878	20,320,590	94,316,468
	รวม	3,356,219,813	4,421,753,656	7,777,973,469

ที่มา : กรม CAMCONTROL, กระทรวงพาณิชย์กัมพูชา

ตารางที่ 4 สินค้า 10 อันดับแรก กัมพูชานำเข้าจากทั่วโลก

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ลำดับ	รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
1	น้ำมันเชื้อเพลิงสำเร็จรูป	325.44	493.95	689.33
2	ผ้าฝ้าย	377.94	420.71	474.66
3	รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ	59.55	101.46	75.83
4	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	80.28	92.30	193.22
5	ปูนซีเมนต์	50.68	68.05	64.91
6	เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	60.68	40.90	34.27
7	เครื่องสำอาง สบู่ และผลิตภัณฑ์รักษาผิว	15.06	21.28	11.09

ลำดับ	รายการ	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
8	น้ำตาลทราย	6.26	13.68	10.03
9	เครื่องดื่ม	12.74	12.54	18.24
10	ผลิตภัณฑ์ยาง	4.85	6.32	28.53
	อื่นๆ	1,490.79	1,919.02	2,126.99
	รวม	2,484.28	3,190.22	3,727.10

ที่มา : กรม CAMCONTROL กระทรวงพาณิชย์กัมพูชา

2.3 การค้ากับไทย

จากสถิติของกรมศุลกากรไทย การค้าระหว่างไทยกับกัมพูชาในปี 2551 มีมูลค่าการค้ารวม 2,130.04 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มจากระยะเดียวกันของปี 2550 ซึ่งมีมูลค่าการค้ารวม 1,404.13 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จำนวน 725.91 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.70 แยกเป็นการส่งออก มูลค่า 2,040.08 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มร้อยละ 50.52 และนำเข้ามูลค่า 89.97 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มร้อยละ 84.5 ซึ่งในช่วงครึ่งปีหลังมีการชะลอตัว เนื่องจากปัญหาข้อพิพาทปราสาทพระวิหาร และการชะลอตัวของเศรษฐกิจกัมพูชาตามวิกฤติการเงินโลก และอัตราเงินเฟ้อที่สูงถึงร้อยละ 22.7

ตารางที่ 5 ข้อมูลการค้าระหว่างไทยกับกัมพูชา

รายการ	มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ			อัตราการขยายตัว (%)		
	2549	2550	2551	2549	2550	2551
มูลค่าการค้า	1,270.13	1,404.13	2,130.04	33.47	10.55	51.70
การส่งออก	1,235.47	1,355.38	2,040.08	34.26	9.71	50.52
การนำเข้า	34.68	48.76	89.97	10.37	40.66	84.52
ดุลการค้า	1,200.80	1,306.62	1,950.11			

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สินค้าที่ส่งออกเพิ่ม ได้แก่

- เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ มูลค่าส่งออก 123.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มจากปี 2550 ซึ่งส่งออก 42.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ร้อยละ 187.62 ส่วนปูนซีเมนต์ มูลค่าส่งออก 90.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มร้อยละ 5.22 จากปี 2550 ซึ่งส่งออก 86.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
- รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ มูลค่าส่งออก 98.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มจากปี 2550 ซึ่งส่งออก 49.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ร้อยละ 97.19 ส่วนรถจักรยานยนต์ และส่วนประกอบ มูลค่าส่งออก 116.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มจากปี 2550 ซึ่งส่งออก 82.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ร้อยละ 41.97
- น้ำมันสำเร็จรูป มูลค่าส่งออก 404.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มจากปี 2550 ซึ่งส่งออก 215.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ร้อยละ 88.15 เพื่อสนองความต้องการใช้ภายในประเทศ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม และยานพาหนะที่เพิ่มขึ้น
- น้ำตาลทราย มูลค่าส่งออก 100.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มจากปี 2550 ซึ่งส่งออก 61.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ร้อยละ 63.93 เพื่อบริโภคภายในประเทศและส่งต่อไปเวียดนาม
- เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ยาง และเครื่องตีพิมพ์ เพิ่มร้อยละ 56.68, 44.04, 34.44 และ 25.64 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 สินค้าส่งออกสำคัญ 10 อันดับแรกของไทยไปกัมพูชา

รายการ	มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ			อัตราการขยายตัว %		
	2549	2550	2551	2549	2550	2551
น้ำมันสำเร็จรูป	144.7	215.2	404.9	11.82	48.72	88.15
เหล็ก เหล็กกล้า ฯ	42.5	42.8	123.1	33.65	0.71	187.62
รถจักรยานยนต์ ฯ	64.4	82.2	116.7	70.82	27.64	41.97
น้ำตาลทราย	88.4	61.0	100.0	37.69	-31.00	63.93
รถยนต์ และอุปกรณ์	40.2	49.9	98.4	55.81	24.13	97.19
เครื่องตีพิมพ์	69.2	74.1	93.1	31.81	7.08	25.64
ปูนซีเมนต์	72.0	86.2	90.7	24.78	19.72	5.22

รายการ	มูลค่า : ล้านบาทสหรัฐ			อัตราการขยายตัว %		
	2549	2550	2551	2549	2550	2551
เคมีภัณฑ์	51.1	54.5	78.5	17.20	6.65	44.04
เครื่องยนต์สันดาปภายใน	29.7	46.4	72.7	36.87	56.23	56.68
ผลิตภัณฑ์ยาง	32.0	42.1	56.6	19.85	31.56	34.44
อื่น ๆ	601.3	601.0	805.4	40.13	-0.05	34.01
รวมทั้งสิ้น	1,235.4	1,355.4	2,040.1	34.26	9.70	50.52

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

2.4 มาตรการทางการค้า

• มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี

มาตรการนำเข้า ประเทศกัมพูชาไม่สามารถผลิตสินค้าเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเพียงพอ จึงต้องอาศัยการนำเข้าเป็นหลัก โดยมีนโยบายการค้าเสรี ไม่มีข้อกีดกันทางการค้า หรือกำหนดโควตา ในการนำเข้าสินค้า แต่กำหนดให้ผู้นำเข้าสินค้าเข้า ต้องชำระภาษีนำเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีพิเศษอื่นๆ ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

สินค้าที่ห้ามนำเข้า สินค้าที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ความปลอดภัย สุขอนามัย สิ่งแวดล้อม และอุตสาหกรรมภายในประเทศ ได้แก่ อาวุธ วัตถุระเบิด รถยนต์และเครื่องจักรที่ใช้ในการทหาร ทอง เครื่องเงิน เงินตรา ยาและยาพิษ

มาตรการส่งออก สามารถทำการส่งออกได้เสรี ไม่มีข้อจำกัด ยกเว้นสินค้าที่กระทรวงพาณิชย์ กัมพูชากำหนดให้ส่งออกได้โดยต้องมีเอกสารใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าจากกรมสิทธิประโยชน์กัมพูชา หรือเอกสารใบอนุญาตส่งออกจากกรมการค้าต่างประเทศกัมพูชา

เอกสารใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า กรมสิทธิประโยชน์ (GSP. Dept) กระทรวงพาณิชย์กัมพูชา จะออกเอกสารใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าให้กับผู้ส่งออกสินค้าที่ประเทศผู้นำเข้าต้องการ เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรและอื่น ๆ ขณะนี้มีสินค้าที่ต้องขอเอกสารใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อส่งออกไปบางประเทศ เช่น

- ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้
- รองเท้า
- ข้าว
- เสื้อผ้าสำเร็จรูปและถุงมือ
- กุ้งแช่แข็ง
- เบียร์, บุหรี่

เอกสารใบอนุญาตส่งออก กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์กัมพูชาจะออกเอกสารใบอนุญาตส่งออกสินค้าที่ควบคุม คือ

- ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้
- ข้าว

- **มาตรการทางภาษี**

1. **ภาษีนำเข้า (Import Tax)** เป็นภาษีที่เก็บจากสินค้าต่าง ๆ ที่นำเข้า ซึ่งจัดเก็บตามราคา CIF ในสกุลเงินเรียล โดยแบ่งออกเป็น 4 อัตรา คือ

ตารางที่ 7 อัตราภาษีนำเข้า

อัตราภาษี	สินค้า
0%	วัตถุดิบและสินค้าจำเป็น
7%	สินค้าชิ้นกลาง
15%	เครื่องจักรและอุปกรณ์
35%	สินค้าฟุ่มเฟือย

สำหรับผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมจัดเก็บตามอัตราที่รัฐบาลกำหนด คือ ร้อยละ 15 สำหรับน้ำมันดีเซล และร้อยละ 35 สำหรับน้ำมันเบนซิน

สินค้าที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษีนำเข้า มีดังนี้

- สินค้าที่ผลิตตามโครงการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจาก CDC
- ทรัพย์สินที่ขนย้ายตามปกติของบุคคลทั่วไป
- สินค้าที่ได้รับการยกเว้นตามข้อตกลงระหว่างประเทศ
- สินค้าเพื่อการบริจาค การให้ความช่วยเหลือหรือทำบุญ
- สินค้าที่เกี่ยวข้องกับพิธีแต่งงานหรืองานศพ
- สินค้าประเภทยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช และเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร (ยกเว้นรถแทรกเตอร์)

2. **ภาษีส่งออก** ปัจจุบันไม่มีการจัดเก็บสำหรับสินค้าทั่วไป ยกเว้นสินค้าบางประเภท ดังนี้

ตารางที่ 8 อัตราภาษีส่งออก

อัตราภาษี	สินค้า
0%, 5% และ 10%	ไม้แปรรูป (อัตราภาษีแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของไม้)

10%	ผลิตภัณฑ์ยางพารา
0% และ 10%	ปศุสัตว์
0%, 10% และ 50%	อัญมณี

3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Valued AddedTax-VAT) สินค้านำเข้าทุกชนิดต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 10

3. ต้นทุนทางเศรษฐกิจ

3.1 Sales Tax หรือ Turnover Tax

กำหนดตั้งแต่ 0.5-10% เริ่มใช้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2538 (เก็บในอัตรา 4% สำหรับธุรกิจการค้า และการบริการ ยกเว้น รายได้จากการบริการ ค่าห้องพัก สถานบันเทิงเรีงรมย์ ร้านจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม เป็นต้น จัดเก็บในอัตรา 10%)

3.2 Corporate Tax หรือ Advance Payment of Profit Tax

กำหนดในอัตรา 1% ของยอดขายได้รวมของธุรกิจ

วิธีชำระภาษี : รับเฉพาะเงินเรียล โดยการทำบัญชี หากทำเป็นเงินเรียล ก็สามารถนำไปชำระตามยอดได้ทันที แต่หากลงบัญชีเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ต้อง Converse ค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นเรียลตามอัตราแลกเปลี่ยนของทางราชการ (กำหนดโดยธนาคารชาติ) สามารถชำระได้ทั้งเงินสดหรือเช็ค กรณีซื้อเช็คให้ชื่อจากธนาคารท้องถิ่น โดยธนาคารแห่งนั้นจะเขียนเช็คเพื่อให้ผู้ว่าการธนาคารชาติลงนามแล้วจึงมอบเช็คดังกล่าวให้ผู้ซื้อโดยคิดค่าธรรมเนียมฉบับละ 5 ดอลลาร์สหรัฐฯ

บริษัทที่มีรายได้ต่อปีจากการค้าขายเกินกว่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และบริษัทที่มีกิจการทางด้านบริการที่มีรายได้เกิน 250 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จะต้องมีการรับรองบัญชีจากบริษัทบัญชี หรือบริษัทตรวจสอบ ซึ่งได้รับอนุญาตจากกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง

3.3 ภาษีการประกอบธุรกิจเฉพาะ (Patent Tax)

เป็นภาษีที่ทุกบริษัทต้องจ่ายเป็นรายปี โดยต้องชำระ ภายใน 15 วัน หลังการจดทะเบียนบริษัท และ ภายใน 3 เดือน หลังสิ้นสุปีภาษี หากไม่ยื่นภายในระยะเวลาที่กำหนด จะมีโทษตามกฎหมาย

เจ้าพนักงานจะออกไปทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะให้ตามจำนวนสถานประกอบการที่มีอยู่จริง ตามที่ได้แจ้งไว้ เช่น ผู้ประกอบกิจการมีสถานประกอบการหลายแห่ง หรือมีสำนักงานสาขา จะได้ไปทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะเป็นรายสถานประกอบการหรือสาขาตามที่ได้แจ้งไว้ ผู้ประกอบกิจการจะต้องนำไปทะเบียนดังกล่าวไปแสดงไว้ ณ ที่เปิดเผยซึ่งเห็นได้ง่ายในสถานประกอบการเป็นรายสถาน Patent Tax เป็นภาษีที่คิดจากยอดขายได้รวมทั้งปี วิธีคิด นำเอารายได้ทั้ง 12 เดือน มารวมกันแล้วใช้สูตรตามที่กรมสรรพากรกำหนดว่า จะต้องเสียภาษีประเภทนี้อีกจำนวนเท่าไร (ไม่สามารถนำยอดภาษี Corporate Tax ที่เสียแต่ละเดือนมาหักได้)

ตารางที่ 9 อัตราภาษีรายปีของธุรกิจ

หน่วย/เรียด

ลำดับ	กิจกรรมด้านการค้า และอุตสาหกรรม	กิจกรรมบริการ ยกเว้นร้านอาหารและโรงแรม	จำนวนเงิน ภาษีรายปี
1	ถึง 7,500,000	ถึง 3,000,000	15,000
2	ตั้งแต่ 7,500,001-12,500,000	ตั้งแต่ 3,000,001-5,000,000	21,000
3	ตั้งแต่ 12,500,001-25,000,000	ตั้งแต่ 5,000,001-10,000,000	27,000
4	ตั้งแต่ 25,000,001-30,000,000	ตั้งแต่ 10,000,001-12,000,000	40,000
5	ตั้งแต่ 30,000,001-37,000,000	ตั้งแต่ 12,000,001-15,000,000	60,000
6	ตั้งแต่ 37,000,001-50,000,000	ตั้งแต่ 15,000,001-20,000,000	90,000
7	ตั้งแต่ 50,000,001-62,000,000	ตั้งแต่ 20,000,001-24,800,000	140,000
8	ตั้งแต่ 62,000,001-75,000,000	ตั้งแต่ 24,800,001-30,000,000	180,000
9	ตั้งแต่ 75,000,001-100,000,000	ตั้งแต่ 30,000,001-40,000,000	240,000
10	100,000,001-1,000,000,000 สูงสุดต้องจ่ายเพิ่ม 1 ส่วนพัน	40,000,001-400,000,000 สูงสุดต้องจ่ายเพิ่ม 2.5 ส่วนพัน	

3.4 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax)

ต้องชำระตามอัตราเพิ่มของเงินได้ประจำปี ดังนี้

ตารางที่ 10 อัตราภาษีเงินได้สำหรับภาษีประจำปี

เงินได้สำหรับคิดภาษีประจำปี (เรียด)	อัตราภาษี
ต่ำกว่า 750,000	0%
750,000-1,000,000	5%
1,000,001-10,000,000	10%
10,000,001-20,000,000	15%
เกิน 20,000,000	20%

3.5 ภาษีเงินได้หรือภาษีกำไร (Tax on Profit)

เรียกเก็บจากผลประกอบการหรือกำไร โดยกฎหมายภาษีของกัมพูชาจำแนกบุคคลที่ต้องเสียภาษีเป็น 3 กลุ่มได้แก่

- กลุ่มที่เสียภาษีตามผลประกอบการที่ปรากฏในบัญชีงบการเงินแต่ละปีภาษี หรือ Real Regime ซึ่งกำหนดให้นิติบุคคลทุกราย และบุคคลธรรมดาที่มียอดขายสินค้ามากกว่า 500 ล้านบาท/ปี หรือมียอดขายบริการมากกว่า 250 ล้านบาท/ปี หรือค้าขายกับภาครัฐบาลมากกว่า 125 ล้านบาท/ปี
- Simplified Regime
- Estimated Regime

บริษัทที่อยู่ในขอบเขตต้องเสียภาษีเงินได้ตามจริงประจำปีในระบบตามจริงนี้ มีดังนี้

- บริษัทส่วนบุคคล หรือบริษัทเงินทุนที่เป็นของส่วนบุคคล
- บริษัทผู้นำเข้า-ส่งออก
- บริษัทภายใต้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา
- บริษัทที่ติดค้างอากรผลิตผลจากการประกอบการในอัตราผลกำไร 10%

สำหรับกลุ่มที่ 2 และ 3 นี้ เป็นกลุ่มที่เสียภาษีในลักษณะประเมินจากเกณฑ์เงินได้ในแต่ละปีปฏิทิน โดยทั่วไปการค้าและการลงทุนโดยเฉพาะของคนต่างชาติจะเข้าลักษณะเป็นผู้เสียภาษีประเภท Real Regime เฉพาะผู้ที่ติดค้างภาษีจากการประกอบการประจำปีตั้งที่ได้กำหนดข้างต้นแล้วนั้น ต้องเสียภาษีตามระบบเหมาจ่ายตามที่มีแจ้งในประกาศของกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง เลข 019 รปก. สหก. ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2537 ผู้ติดค้างชำระภาษีเงินได้ตามระบบความเป็นจริง มีพันธกรณีที่จะต้องถือบัญชีทวิภาคีและต้องเป็นภาษาเขมร แต่ผู้ที่ติดค้างภาษี สามารถที่จะถือบัญชี ภาษาฝรั่งเศส หรือภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยก็ได้

บัญชีตามระเบียบทวิภาคีจะต้องมีรายการอย่างน้อยดังนี้

- งบดุล
- ผลการดำเนินงาน
- บัญชีรายได้-รายจ่ายประจำวัน
- บัญชีงบประมาณ
- บัญชีเครื่องใช้
- บัญชีการผ่อนชำระ

ภูมิลำเนาและแหล่งรายได้:

บุคคลที่มีภูมิลำเนาในกัมพูชา (Resident Person) กำหนดให้จัดเก็บจากรายได้ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกประเทศ ส่วนผู้ที่ไม่มีภูมิลำเนาในกัมพูชา (Non-resident Person) จัดเก็บเฉพาะรายได้ที่เกิดขึ้นใน

ประเทศ การจัดเก็บภาษีจากผลกำไรที่ได้จากการประกอบการค้า/การลงทุน การขายทรัพย์สิน ดอกเบี้ย ค่าเช่า และค่าอนุญาตให้ใช้สิทธิ บุคคลที่มีภูมิลำเนาในกัมพูชาที่มีกำไรเกิดขึ้นนอกประเทศ สามารถนำภาษีที่จ่ายนอกประเทศมาหักลดได้

บุคคลที่มีภูมิลำเนาในกัมพูชา หมายความว่ารวมถึงบริษัทที่ได้ดำเนินการ หรือจัดการ หรือมีสถานที่ประกอบธุรกิจเป็นหลักแหล่งในกัมพูชา และสำหรับบุคคลที่ไม่มีภูมิลำเนาในกัมพูชา จะถือว่า มีภูมิลำเนาในกัมพูชาต่อเมื่อมีที่อยู่อาศัยหรือมีสถานที่ประกอบการเป็นหลักแหล่งในกัมพูชา หรือ ณ ปัจจุบันอยู่ในกัมพูชามากกว่า 182 วัน ในรอบ 12 เดือนของปีภาษีปัจจุบัน

อัตราภาษี:

อัตรามาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 20 ยกเว้นกำไรจากธุรกิจการผลิตน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ หรือธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เรียกเก็บร้อยละ 30 ธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก CDC หรือ PMIS บางประเภทอาจได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี ภาษีเงินได้หรือภาษีกำไร จำนวนเงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่าย (คล้ายกับกฎหมายภาษีของไทย) ในอัตราร้อยละที่และอัตราก้าวหน้า (Progressive Rate) ตามประเภทของกิจการ ดังนี้

ตารางที่ 11 อัตราภาษีกำไร

ประเภทของธุรกิจ	อัตราร้อยละ
ธุรกิจด้านกฎหมาย	20
ธุรกิจการผลิตน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ การสำรวจขุดค้นทรัพยากรธรรมชาติ	30
ธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับอนุมัติ ระหว่างปี 2003-2008	9
ธุรกิจที่ได้รับการยกเว้นภาษีจากคณะกรรมการการลงทุน (ไม่เกิน 8 ปี)	0
ธุรกิจประกันภัยที่รับประกันความเสี่ยงด้านการลงทุนในกัมพูชา	5

กรณีนิติบุคคล (Corporation) จำแนกตามกิจการ ดังนี้

ตารางที่ 12 อัตราภาษีนิติบุคคล

อัตราภาษี	กิจการ
0%-20%	บุคคลมีภูมิลำเนาในกัมพูชา
0%	ที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษี (Tax Holiday) จาก CDC
5%	ประกันภัย (เก็บจากยอดเบี้ยประกัน)
9%	ที่ได้รับการส่งเสริมจาก CDC

20%	มาตรฐานทั่วไป
30%	น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติ

กรณีไม่ใช่นิติบุคคล (Non-Corporation) จัดเก็บในอัตราก้าวหน้า ดังนี้

ตารางที่ 13 อัตรากำไรกรณีไม่ใช่นิติบุคคล

อัตรากำไร (%)	กำไร (เรียลต่อปี)
0%	0-6,000,000
5%	6,000,001-15,000,000
10%	15,000,001-102,000,000
15%	102,000,001-150,000,000
20%	มากกว่า 150,000,000

ทั้งนี้ กัมพูชาเปิดรับการเข้ามาตั้งสาขาหรือดำเนินกิจการของนิติบุคคลต่างชาติ และมีการบริหาร โดยบุคคลต่างด้าวโดยถือ เป็น Permanent Establishment (PE)

ฐานของภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือภาษีกำไร:

ภาษีเงินได้หรือภาษีกำไร มีฐานจากกำไรของกิจกรรมทางธุรกิจทุกชนิดที่บริษัทนั้นๆ ได้รับ เช่น กำไรจากการขาย ทรัพย์สินของบริษัท รายได้จากการลงทุน รายได้จากดอกเบี้ย การให้เช่าทรัพย์สิน หรือ ค่าภาคหลวง เป็นต้น กฎหมายธุรกิจการเงินปี 2007 ได้ขยายฐานภาษีกำไรครอบคลุมรายได้ที่มาจากการใช้ ประโยชน์ของอสังหาริมทรัพย์ของบริษัทด้วย ซึ่งไม่ใช่รายได้จากการดำเนินธุรกิจโดยตรง

ภาษีจ่ายล่วงหน้า:

การหักภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือกำไร รวมทั้งภาษีอื่นล่วงหน้า ต้องนำส่งภายในวันที่ 15 ของเดือน ถัดไป ในอัตราร้อยละ 1 ของผลตอบแทน ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มที่จ่ายในอัตราต่างไป ภาษีจ่ายล่วงหน้า สามารถนำมาหักลบภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือกำไรประจำปี และภาษีขั้นต่ำ

หลังสิ้นสุดปีภาษี จะมีการคำนวณยอดรวมทั้งหมด หากภาษีที่จ่ายล่วงหน้าไม่เพียงพอ ผู้เสียภาษี ต้องจ่ายเพิ่ม หากเกินยอดที่ต้องจ่ายจริง ผู้เสียภาษีสามารถขอคืนภาษีได้หรือยกยอดที่เหลือไปใช้ในปีต่อไป หากบุคคลที่ได้รับการเว้นวรรคภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือกำไร (Tax on Profit holiday) บุคคลนั้นก็จะได้รับการยกเว้นจากเงื่อนไขการจ่ายภาษีล่วงหน้า อย่างไรก็ตามต้องยื่นรายงานประจำปีเดือนด้วย

บุคคลที่ไม่อยู่ในเงื่อนไขภาษีขั้นต่ำ ยังต้องยื่นการจ่ายภาษีเงินได้หรือกำไรประจำเดือน อย่างไรก็ตาม หากยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากภาษี จ่ายล่วงหน้าจากปีก่อนหน้านี้ ก็สามารถหักกลับจากจำนวนที่ถึงกำหนดปัจจุบัน และไม่ต้องชำระในรูปของตัวเงิน

การเว้นวรรคภาษี (Tax holidays):

โครงการลงทุนที่มีคุณสมบัติ ได้รับการส่งเสริมและจดทะเบียนจาก CDC จะได้รับการเว้นวรรคภาษีเงินได้หรือกำไร เริ่มจากปีแรกที่มีกำไร หรือ 3 ปีหลังจากที่โครงการมีรายรับ แล้วแต่เวลาใดจะถึงก่อน โดยมีระยะเวลาการให้สิทธิเว้นวรรค 3-6 ปี แต่ละปี โครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมจะได้รับใบรับรองการยินยอม (CoC) จาก CDC เพื่อยืนยันว่าโครงการนั้นได้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้อง

การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือภาษีกำไร:

สำหรับบุคคลที่มีภูมิลำเนาในกัมพูชา กำไรที่ต้องเสียภาษีขึ้นอยู่กับส่วนต่างระหว่างจำนวนรายได้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นไม่ว่าในหรือนอกประเทศ หักค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจ บวกรายได้อื่นๆ เช่น ดอกเบี้ย ค่าลิขสิทธิ์ และค่าเช่า

ส่วนหักที่สามารถนำมาหักลดได้และไม่ได้:

กฎระเบียบภาษีของกัมพูชาได้กำหนดเงื่อนไขของการหักลด โดยอนุญาตให้เฉพาะค่าใช้จ่ายที่ไม่มีผลต่อการการเพิ่ม หรือลด ของทรัพย์สินบริษัทเท่านั้น ซึ่งโดยทั่วไปค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะถูกพิจารณาให้ใช้หักลดได้ นอกจากจะมีการระบุเป็นการเฉพาะอย่างอื่น เช่น รายการที่ไม่สามารถนำมาหักลดได้เงื่อนไขเฉพาะสำหรับการหักลด กำหนดใช้กับค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

ตารางที่ 14 อัตราการลดหย่อนภาษีนิติบุคคลและไม่ใช่นิติบุคคล

รายการ	อัตรา	วิธี
อาคารและสิ่งก่อสร้าง	5%	เส้นตรง
คอมพิวเตอร์ ระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซอฟต์แวร์ และอุปกรณ์เกี่ยวกับข้อมูล	50%	ยอดลดลง
ยานยนต์ รถบรรทุก เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์สำนักงาน	25%	ยอดลดลง
ทรัพย์สินอื่นๆ	20%	ยอดลดลง

- 1) การจ่ายเงินให้กับพนักงาน กรรมการของบริษัท สามารถนำมาหักได้ในขอบเขตการจ่ายเงินที่สมเหตุสมผล

- 2) โรงงาน และสิ่งก่อสร้าง ที่เกี่ยวกับดอกเบี๋ยและภาชีต่างๆ ที่เกิดในระยะเริ่มแรกของการก่อสร้าง/การจ่ายเพื่อให้ได้มา ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนและค่าเสื่อมราคาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น
- 3) ดอกเบี๋ยไม่เข้าข่ายข้อ 2 สามารถนำมาหักลดได้ 50% ของภาชี ส่วนที่ไม่สามารถนำมาหักลดได้ต้องนำมาคำนวณ ณ สิ้นปี
- 4) ค่าใช้จ่ายในทรัพย์สินที่จับต้องได้ นำมาคิดค่าเสื่อมตามอัตราที่กำหนด ตามวิธีคิดค่าเสื่อมราคา ดังนี้
- 5) ค่าใช้จ่ายในทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ สามารถคิดค่าเสื่อมได้ตลอดอายุของสินทรัพย์ (หรือ ที่ 10 %)
- 6) ค่าใช้จ่ายประกอบด้วยต้นทุนการสำรวจและการพัฒนา - สามารถตัดบัญชีโดยอ้างประโยชน์ที่เกิดจากแหล่งทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง
- 7) เงินบริจาคเพื่อการกุศล สามารถนำมาหักลดได้ไม่เกิน 5% ของภาชีเงินได้หรือภาชีกำไร
- 8) ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจ หรือความสนุกสนาน ไม่สามารถนำมาหักได้
- 9) ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลที่ไม่อยู่ในเงื่อนไขภาชีเงินเดือน ไม่สามารถนำมาหักได้
- 10) ภาชีเงินได้หรือกำไร รวมถึงที่จ่ายในนามคนอื่น ไม่สามารถนำมาหักได้
- 11) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่กำหนด

ค่าเสื่อมราคาพิเศษ:

โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับสิทธิในการหักค่าเสื่อมราคาพิเศษในอัตราร้อยละ 40 ในปีแรกของการซื้อ หรือหลังจากปีแรกที่สินทรัพย์ถูกใช้ อย่างไรก็ตามค่าเสื่อมราคาพิเศษจะใช้ได้เฉพาะกับสินทรัพย์ที่ถูกใช้ใน"โรงงานและกระบวนการผลิต" (อยู่ระหว่างการตีความ) และกรณีที่ต้องชำระภาชีเลือกที่จะไม่ใช้การเว้นวรรคภาชีเท่านั้น

ผลขาดทุน:

ผลขาดทุนสามารถยกยอดไปหักเป็นค่าลดหย่อนกำไรได้ในปีที่บริษัทมีกำไร หากผลกำไรไม่เพียงพอสำหรับ การลดหย่อน สามารถนำผลขาดทุนไปหักลดหย่อนในปีถัด แต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 5 ปี แต่ไม่สามารถย้อนหลังได้ การใช้สิทธิยกยอดการขาดทุน ผู้ที่ต้องชำระภาชีต้องไม่มีการเปลี่ยนกิจการหรือเจ้าของ

กำหนดการยื่นภาชี:

ภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือกำไร ต้องยื่นภายใน 3 เดือนหลังสิ้นปีภาษี ซึ่งมาตรฐานของปีภาษี คือตามปฏิทินถึงแม้ปีสิ้นสุดบัญชีอาจแตกต่างกัน ภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือกำไร จ่ายล่วงหน้า 1% ในแต่ละเดือน กำหนดให้ยื่นในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

ขั้นตอนการจดทะเบียนภาษีเงินได้หรือภาษีกำไร (Tax on Profit)

- ผู้ประกอบการมีหน้าที่ยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้เสียภาษี ต่อ The Large and Medium Taxpayer Bureau (LMTB) กรมสรรพากร (Tax Department) โดยต้องยื่นเพื่อขอรับเลขประจำตัวผู้เสียภาษี ภายใน 15 วัน หลังจากจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์
- เมื่อได้รับเลขประจำตัวผู้เสียภาษี ให้ผู้ประกอบการ ชำระค่าธรรมเนียมภาษีธุรกิจเฉพาะ (Patent Tax) จำนวน 1,140,000 เรียล (ประมาณ 285 USD) หรือ แบ่งจ่าย จำนวน 570,000 เรียล ในครึ่งปีแรก และครึ่งปีหลัง ตามลำดับ และค่าอากรแสตมป์ (stamp duty) จำนวน 100,000 เรียล จ่ายเข้าบัญชีกรมสรรพากร ที่ธนาคารแห่งชาติกัมพูชา (National Bank of Cambodia or NBC)
- ผู้ประกอบการ สามารถขอรับใบแสดงการประกอบธุรกิจเฉพาะและใบแสดงการเป็นผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ซึ่งจะมีผลให้ผู้ประกอบการ เป็นผู้ประกอบการตามกฎหมายตั้งแต่วันเริ่มประกอบกิจการ (วันที่ผู้ประกอบการเริ่มประกอบกิจการจริง) โดยยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะ พร้อมแสดงใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมภาษีธุรกิจเฉพาะและค่าอากรแสตมป์ ซึ่งออกโดย NBC

ภาษีกำไรขั้นต่ำ (Minimum Tax):

ภาษีกำไรขั้นต่ำร้อยละ 1 เป็นภาษีคนละชนิดกับภาษีเงินได้หรือภาษีกำไรจ่ายล่วงหน้า แต่จัดเก็บจากทุกกิจการในอัตรา 1% ของรายรับ ซึ่งรวมถึงผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุนที่ต้องจ่ายภาษีกำไร 9% เปรียบเสมือนการจ่ายภาษีเงินได้หรือภาษีกำไรล่วงหน้าทุกเดือนในอัตรา 1% ของรายรับ (สำหรับผู้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีกำไรตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุน ยังคงมีหน้าที่ยื่นแบบฟอร์มเสียภาษีหรือแจ้งต่อกรมสรรพากรทุกเดือน) โดยสิ้นปีบัญชีเมื่อปิดงบการเงินแล้ว คำนวณภาระภาษี หากมีภาษีกำไรที่ต้องชำระสูงกว่าภาษีขั้นต่ำที่ได้ชำระไว้แล้ว ให้ชำระส่วนที่ยังขาดอยู่ หากภาษีกำไรที่ต้องชำระน้อยกว่าภาษีขั้นต่ำที่ได้ชำระไปแล้ว ให้ถือว่าเป็นภาษีขั้นต่ำที่ต้องชำระ

ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (Withholding Tax):

ผู้จ่ายเงินได้ที่มีภูมิลำเนาในกัมพูชามีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินสดหรือสิ่งของที่มีมูลค่าให้แก่ผู้มีเงินได้ที่มีภูมิลำเนาในกัมพูชาโดยต้องจัดส่งให้รัฐบาลภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป ซึ่งผู้มีเงินได้ที่เป็นชาวกัมพูชาจะถูกหักภาษี ดังนี้

- รายได้จากการให้บริการ (บริหาร จัดการ การให้คำปรึกษา เป็นต้น) เสียภาษีหัก ณ ที่จ่าย ร้อยละ 15
- รายได้จากดอกเบี้ย รายได้จากการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ และรายได้ของดอกเบี้ยจาก กิจการที่เกี่ยวข้องกับแร่ธรรมชาติ เสียภาษีหัก ณ ที่จ่ายร้อยละ 15
- รายได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน เสียภาษีหัก ณ ที่จ่ายร้อยละ 10
- รายได้จากดอกเบี้ยธนาคารของบัญชีออมทรัพย์และบัญชีเดินสะพัด เสียภาษีหัก ณ ที่จ่าย ร้อย ละ 4 และ 6 ตามลำดับ

สำหรับผู้มีเงินได้นิติบุคคลที่เป็นต่างชาติ จะถูกหักภาษีจากรายได้ค่าบริการ ค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ และดอกเบี้ยที่ได้รับจากธนาคารในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายภายในประเทศหรือภายนอกประเทศใน อัตราเดียวคือ 15%

3.6 ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Valued Added Tax: VAT)

จัดเก็บจากสินค้าและบริการเกือบทุกประเภท โดยกำหนดให้กิจการดังต่อไปนี้ต้องจดทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ก่อนการดำเนินธุรกิจ

- กิจการใน Real Regime เกี่ยวกับสินค้าและบริการที่มี VAT
- กิจการที่มียอดขายสินค้าเกิน 125 ล้านบาทภายใน 3 เดือนหรือ 500 ล้านบาทภายใน 1 ปี
- กิจการด้านบริการที่มีรายได้เกิน 60 ล้านบาทภายใน 3 เดือนหรือ 250 ล้านบาทภายใน 1 ปี
- กิจการที่ค้าขายกับหน่วยงานรัฐบาลซึ่งมียอดขายต่อเดือนมากกว่า 30 ล้านบาทเป็นระยะเวลา 3 เดือน ติดต่อกัน หรือกิจการที่สมัครใจใช้ระบบ VAT

สินค้าและบริการที่ได้รับการยกเว้น VAT

- บริการไปรษณีย์สาธารณะ
- บริการด้านสุขภาพ และโรงพยาบาล และหมวดสินค้าที่เกี่ยวข้อง
- การขนส่งสาธารณะที่ดำเนินการโดยภาครัฐ
- การประกัน
- บริการด้านการเงิน
- การนำเข้าส่วนบุคคล
- กิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะที่ไม่แสวงหาผลกำไร
- ไฟฟ้า

การแจ้งภาษีมูลค่าเพิ่ม:

ผู้ชำระภาษีต้องรายงานและยื่น VAT และชำระประจำทุกเดือน ไม่เกินวันที่ 20 ของเดือน สำหรับ การนำเข้า VAT จะต้องชำระต่อศุลกากร ณ เวลาที่นำเข้า

การขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม:

ผู้ขายหรือผู้ผลิตสินค้าเท่านั้นที่สามารถเรียกคืนภาษีมูลค่าเพิ่มได้ โดยกรมสรรพากรจะนำยอดรวมของภาษีมูลค่าเพิ่มที่ขอคืนไปหักออกจากยอดรวมของภาษีมูลค่าเพิ่มที่บริษัทจะต้องจ่ายจริงจากร้อยละ 10 ของมูลค่าสินค้าหรือบริการที่ได้จำหน่ายไป หากยอดขอคืนน้อยกว่ายอดที่ต้องจ่ายจริง ผู้เสียภาษีจะต้องจ่ายเพิ่ม และหากยอดขอคืนสูงกว่ายอดภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องจ่ายจริง ผู้เสียภาษีจะได้รับการคืนเงินส่วนเกินนั้นๆ

อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม:

คำนวณจากยอดขายหรือการให้บริการ ที่เกิดขึ้นภายในประเทศในอัตรา 10% สำหรับกิจการทั่วไป ยกเว้นการจัดเก็บ VAT หรืออัตรา 0% สำหรับสินค้าหรือบริการที่ส่งออก รวมทั้งบริการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งตามกฎหมายภาษี กำหนดให้

- กิจการที่มีการซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อนำมาผลิตสินค้าหรือบริการอีกต่อหนึ่ง สามารถนำภาษีซื้อมาหักออกจากภาษีขาย ดังนั้น VAT ที่ต้องชำระคือ ส่วนต่างระหว่างภาษีขายและภาษีซื้อ
- กิจการที่ได้รับการยกเว้น ได้แก่ ไปรษณีย์ โรงพยาบาล บริษัทขนส่งมวลชน บริษัทประกันภัย ธนาคาร ผู้นำเข้าสินค้าเพื่อใช้ส่วนตัว องค์กรไม่แสวงหากำไร สถานทูตและองค์กรระหว่างประเทศ

3.7 ภาษีเฉพาะสำหรับสินค้าและบริการบางประเภท (Specific Tax on Certain Merchandise and Service)

เป็นภาษีเรียกเก็บเพิ่มเติมกับสินค้านำเข้าบางชนิด รวมทั้งสินค้าหรือบริการที่ผลิตภายในประเทศ อัตราภาษีพิเศษสำหรับสินค้าหรือบริการนี้ กำหนดไว้ในรายการภาษีศุลกากรประจำปี (Annual Customs Tariff Schedules) ของกรมศุลกากร ภาษีพิเศษเป็นอัตราที่คำนวณจากมูลค่านำเข้าของสินค้านั้นๆ หรือตามสัดส่วนของค่าบริการที่เรียกเก็บกับลูกค้าตามใบเสร็จรับเงิน ภาษีพิเศษสินค้านำเข้าจะถูกจัดเก็บโดยศุลกากร ขณะที่ภาษีพิเศษสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศ บริษัทจะต้องยื่นแบบฟอร์มขอชำระภาษีกับกรมสรรพากรก่อนวันที่ 10 ของเดือนถัดไป

ตารางที่ 15 อัตราภาษีเฉพาะสำหรับสินค้าและบริการบางประเภท

อัตราภาษี	ประเภทสินค้า
4.35%	เชื้อเพลิงดีเซล
10%	น้ำมันเครื่อง น้ำมันเบรก วัสดุดิบสำหรับผลิตน้ำมันเครื่อง
10%	รถจักรยานยนต์ ขนาดเกิน 125 cc. (รวมจักรยานยนต์ 3 ล้อ) และอุปกรณ์ส่วนประกอบ
10%	ค่าตัวโดยสารเครื่องบินทั้งในและระหว่างประเทศ
10%	เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์หรือบรรจุก๊าซ
10%	บุหรี่และยาสูบ
10%	บันเทิง รวมถึงสปา
3%	ค่าบริการโทรคมนาคม
15%	ยางรถ ยางไน และที่ครอบยางไน
25%	ซิกการ์
30%	เบียร์
33.3%	ไวน์

สำหรับสินค้าที่ผลิตในประเทศ ภาษีเฉพาะจะคำนวณจากราคา ณ หน้าโรงงาน สำหรับสินค้านำเข้าคำนวณจากราคา CIF ส่วนบริการโรงแรมและโทรคมนาคมขึ้นอยู่กับราคาใน Invoice ค่าตัวโดยสารเครื่องบิน ภาษีขึ้นอยู่กับมูลค่าการเดินทางภายในและนอกกัมพูชา

3.8 ภาษียอดขาย (Turn over Tax)

จัดเก็บจากกิจการที่ไม่ได้จดทะเบียนในระบบ Real Regime และ VAT โดยจัดเก็บในอัตรา 2% จากยอดขายได้รวมของกิจการในแต่ละเดือน โดยให้นำส่งภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป ยกเว้น เกษตรกรและผู้ค้ารายย่อย

3.9 ภาษีเงินได้สำหรับลูกจ้าง

เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากยอดขายได้รวมทั้งหมดของลูกจ้างที่ได้รับจากนายจ้าง เช่น เงินเดือน โบนัส ค่าล่วงเวลา เป็นต้น ยกเว้นผลประโยชน์ตอบแทนอื่นๆ ที่ควบคุมโดยกฎหมายผลตอบแทน และรายได้อื่นๆ ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินเดือน เช่น เงินที่ได้รับจากการคืนภาษีของนายจ้าง เงินชดเชยการเลิกจ้าง เงินสมทบการจัดหาชุดพนักงานหรืออุปกรณ์ในการทำงาน และค่าเบี่ยงเลี้ยงในการเดินทางและการทำงานนอกสถานที่ของลูกจ้าง ซึ่งต้องไม่สูงกว่าอัตราที่ภาครัฐจ่าย

ผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศกัมพูชา (Resident Person) ที่มีรายได้จากเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับจากภายในหรือภายนอกประเทศกัมพูชา และจากผู้ที่มิได้มีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศกัมพูชา (non-resident person – หมายรวมถึงผู้ที่พำนักอยู่ในประเทศกัมพูชาเป็นการชั่วคราวหรืออาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชาเกิน 182 วัน) แต่มีรายได้จากเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้จากผู้ว่าจ้างที่อยู่ภายในประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ ภาษีจะถูกหักจากเงินเดือนเป็นรายเดือนโดยนายจ้างหรือผู้ว่าจ้าง แล้วนำส่งรัฐบาลภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป ในอัตราภาษีก้าวหน้าคือ 5% - 20% ดังนี้

ตารางที่ 16 อัตราภาษีเงินได้สำหรับลูกจ้าง

อัตราเงินเดือน		อัตราภาษี
เรียล	เหรียญสหรัฐ	ร้อยละ
500,000 หรือน้อยกว่า	125 หรือน้อยกว่า	0
ระหว่าง 500,001 - 1,250,000	ระหว่าง 125 - 312.5	5
ระหว่าง 1,250,000 – 8,500,000	ระหว่าง 312.5 – 2,125	10
ระหว่าง 8,500,000 – 12,500,000	ระหว่าง 2,125 – 3,125	15
สูงกว่า 12,500,000	สูงกว่า 3,125	20

อัตราภาษีเงินเดือนนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้มีรายได้ 4,000 เหรียญสหรัฐ ต่อเดือน จะต้องเสียภาษีเงินได้ในทุกอัตรา เริ่มจาก ร้อยละ 0 สำหรับ 125 เหรียญสหรัฐแรก ร้อยละ 5 ,10, 15 และ 20 ตามลำดับสำหรับแต่ละยอดของเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น สำหรับลูกจ้างที่ไม่ใช่ผู้พำนักในกัมพูชาแต่ได้รับเงินเดือนในกัมพูชา จะต้องเสียภาษีเงินได้ร้อยละ 20 ลูกจ้างที่มีภาระต้องดูแลบุตรธิดาที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ (25 ปี) จะได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้ ประมาณ 19 เหรียญสหรัฐ (บังคับใช้กับบิดาหรือมารดาที่มีรายได้ 1 คนต่อ 1 ครอบครัวเท่านั้น)

ทั้งนี้ ผลประโยชน์อื่นที่นายจ้างให้และสามารถประเมินเป็นตัวเงินได้ (Fringe benefits) กำหนดให้เรียกเก็บภาษีอัตราร้อยละ 20 ของมูลค่าผลประโยชน์ตอบแทนนั้นๆ ของลูกจ้าง ซึ่งแต่ละเดือน นายจ้างจะต้องยื่นขอเสียภาษีเงินได้และภาษีผลประโยชน์ตอบแทนของลูกจ้างกับกรมสรรพากรภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

3.10 ภาษีและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ

- 1) ภาษีจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ (Registration Tax) จัดเก็บจากผู้ซื้อหรือผู้ได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์และต้องการจดทะเบียนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ โดยจัดเก็บในอัตรา 4% ของมูลค่าสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์นั้น

- 2) **ภาษีค่าเช่าที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ (Tax on House and Land Rent)** ธุรกิจให้เช่าอสังหาริมทรัพย์จะต้องชำระภาษีเงินได้ในอัตรา 10% ของค่าเช่าที่ได้รับ แต่ไม่ใช้กับกรณีที่มีการหักภาษี ณ ที่จ่ายแล้ว
- 3) **ภาษีอากรแสตมป์ (Fiscal Stamp Tax)** เป็นการจ่ายค่าเอกสารราชการหรือกิจกรรมบางอย่าง เช่น การโฆษณา หรือการรับรองเอกสารเป็นต้น
- 4) **ภาษีที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ (Tax on Unused Land)** ที่ดินในเขตเมืองหรือเขตเฉพาะหากมิได้มีการใช้ประโยชน์ต้องจ่ายภาษีนี้ โดยคณะกรรมการประเมินที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จะเป็นผู้รับผิดชอบจัดเก็บภาษีดังกล่าว โดยจะประกาศผลการประเมินภาษีที่ต้องชำระในวันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี และให้เจ้าของที่ดินชำระภาษีภายในวันที่ 30 กันยายน ของทุกปี ภาษีที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์เรียกเก็บในอัตราร้อยละ 2 ของราคาประเมินที่ดิน โดยยกเว้นภาษีเฉพาะพื้นที่ 1,200 ตารางเมตรแรก (300 ตารางวา) ซึ่งคณะกรรมการประเมินที่ดิน ร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นจะเป็นผู้ทำการประเมินราคา ปัจจุบันการกำหนดพื้นที่ที่ไม่ใช้ประโยชน์เพื่อการเสียภาษี มีความแตกต่างในแต่ละจังหวัด
- 5) **ภาษีรถยนต์** จัดเก็บจากยานพาหนะที่ต้องจดทะเบียนทุกปี
- 6) **ภาษีกำไรของเงินปันผล** เรียกเก็บในอัตราดังนี้
  - ร้อยละ 20 ของเงินปันผล สำหรับธุรกิจที่ได้รับการยกเว้นภาษีกำไร
  - ร้อยละ 11 และ 19 สำหรับธุรกิจที่ได้รับการลดหย่อนภาษีกำไรร้อยละ 9
  - ร้อยละ 0 สำหรับธุรกิจที่ได้รับการลดหย่อนภาษีกำไรร้อยละ 20 และร้อยละ 30
- 7) **ภาษีจดทะเบียน** การขาย แลกเปลี่ยน หรือให้เปล่า สินค้าสังหาริมทรัพย์และยานยนต์บางชนิด เช่น เรือ รถบรรทุก หรือ รถจักรยานยนต์ เป็นต้น ผู้ที่เป็นเจ้าของสินค้าจะต้องชำระภาษีจดทะเบียนทรัพย์สินนั้นๆ ในอัตราร้อยละ 4 ของมูลค่าทรัพย์สิน ซึ่งต้องชำระภายใน 3 เดือน ของการดำเนินการดังกล่าว ใบรับรองการเป็นเจ้าของจะออกให้ก็ต่อเมื่อได้มีการชำระภาษีจดทะเบียนแล้วเท่านั้น (ประมาณ 25 เหรียญสหรัฐ) ภาษีจดทะเบียนนี้บังคับใช้กับการยื่นขอเอกสารการจัดตั้งบริษัท การโอนย้ายกิจการ ขายกิจการ ยกเลิกกิจการ และการทำสัญญาการจัดหาสินค้าและบริการให้กับภาครัฐด้วย

การจัดทำบัญชีภาษี:

ผู้เข้ามาลงทุนในกัมพูชาจะต้องเตรียมเอกสารทางการเงินและเอกสารเสียภาษีประจำปี โดยใช้แบบฟอร์มที่กำหนดโดยกรมสรรพากรกัมพูชา เอกสารการบัญชีเพื่อการเสียภาษีดังกล่าวจะต้องส่งให้กรมสรรพากรก่อนวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี ข้อมูลทั้งหมดที่ส่งให้กรมสรรพากรจะต้องอยู่ในรูปของสกุลเงินเรียลกัมพูชา โดยรูปแบบและข้อกำหนดทางบัญชีของกัมพูชาใช้รูปแบบเดียวกับของฝรั่งเศส บริษัทที่ต้อง

เสียภาษีเกินเพดานภาษีที่กำหนดจะต้องยื่นเอกสารทางบัญชีให้กับผู้ตรวจสอบบัญชีดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องก่อนยื่นต่อกรมสรรพากร ผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระนี้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการรับรองและขึ้นทะเบียนในบัญชีผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระของรัฐตามประกาศกรมสรรพากร ฉบับที่ 643 SHV Br. K ได้กำหนดให้บริษัทที่เข้าข่ายข้อหนึ่งข้อใด หรือ 2 ข้อดังต่อไปนี้ จะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระ

- มีรายได้ในปีบัญชีนั้นตั้งแต่ 3 พันล้านเรียลขึ้นไป
- มีมูลค่าของทรัพย์สินซึ่งคำนวณจากมูลค่าเฉลี่ยในปีบัญชีนั้น ตั้งแต่ 2 พันล้านเรียลขึ้นไป
- มีจำนวนลูกจ้างเฉลี่ยในปีบัญชีนั้น ตั้งแต่ 100 คน ขึ้นไป
- ส่วนบริษัทที่ได้รับการสนับสนุนสิทธิพิเศษทางด้านภาษีจาก CDC ต้องให้ผู้ตรวจสอบบัญชีตรวจสอบก่อนนำส่งกรมสรรพากร

บทลงโทษสำหรับผู้ชำระภาษีส่อหรือผู้ที่หลีกเลี่ยงการชำระภาษี:

ผู้ที่จ่ายภาษีส่อจะต้องจ่ายภาษีเพิ่มร้อยละ 10 ของยอดภาษีที่ต้องชำระ พร้อมดอกเบี้ยต่อเดือน ร้อยละ 2 ของยอดค้างชำระดังกล่าว สำหรับผู้ที่จะเลยการจ่ายภาษีหลังกรมสรรพากรมีหนังสือแจ้งเตือนแล้วอย่างน้อย 15 วันจะต้องจ่ายภาษีเพิ่มอีกร้อยละ 25 พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน ผู้ที่ไม่ยอมชำระภาษีจะมีความผิดตามกฎหมาย และต้องจ่ายค่าปรับเป็นเงินระหว่าง 2,500 – 5,000 เหรียญสหรัฐฯหรือถูกจำคุกเป็นเวลา 1-5 ปี และผู้หลีกเลี่ยงการชำระภาษี ต้องจ่ายค่าปรับเป็นเงินระหว่าง 1,200 – 2,500 เหรียญสหรัฐฯหรือถูกจำคุกเป็นเวลา 1 เดือน ถึง 1 ปี

ตารางที่ 17 สรุปเรื่องภาษี

ประเภทภาษี	ฐานภาษีและการจัดเก็บ	ข้อยกเว้นและลดหย่อน	อัตรา
ภาษีเงินได้			
รายเดือนและค่าจ้าง	ผู้มีรายได้จากเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับในกัมพูชา	ลดหย่อนในกรณีที่มีรายได้น้อยกว่า 25 ปี ยกเว้นผู้ที่มีรายได้จากค่าเช่าต่ำกว่า 500,000 เรียลต่อเดือน	คิดในอัตราก้าวหน้าตั้งแต่ 5%-20%
รายได้จากการให้เช่า	รายได้จากการให้เช่าอาคารหรือที่ดิน	การลงทุนที่ได้รับอนุมัติสิทธิประโยชน์จาก CDC	10% ของรายได้จากการให้เช่า 20% รายเดือน และสิ้นปีทำการคำนวณ ได้รับลดหย่อนโดยเสียภาษีในภาษีรวมในอัตราก้าวหน้าตั้งแต่ 10%-30%

ประเภทภาษี	ฐานภาษีและการจัดเก็บ	ข้อยกเว้นและลดหย่อน	อัตรา
		อัตรา 9%	
กำไรจากธุรกิจ	ภาษีเงินได้จากธุรกิจประเภทต่างๆจากผลกำไรที่ได้รับคำนวณเป็นรายเดือน		ร้อยละ 20 (ร้อยละ 30 สำหรับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ: ร้อยละ 9 หรือ 0 สำหรับนักลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน)
ภาษีกำไรขั้นต่ำ			ร้อยละ 1 ของผลกำไร
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย			ร้อยละ 4 ,6 ,10, 14 หรือ 15 ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจ่าย
ภาษีมูลค่าเพิ่ม			ร้อยละ 10
ภาษีประกอบธุรกิจเฉพาะ (Patent Tax)	ภาษีรายปีที่เรียกเก็บจากธุรกิจทุกประเภท โดยใช้ยอดขายจากปีก่อนหน้าหรือประมาณการรายได้เป็นฐานในการคำนวณ	เกษตรกรได้รับการยกเว้น	การผลิตและหัตถกรรม 0.5% การประมง, ก่อสร้าง, ขนส่ง บริการขนาดเล็กร้านอาหารและธุรกิจขาย สินค้า 0.8% สินค้าอื่นๆ 10%
ภาษีนำเข้าสินค้า			
อากรสินค้าขาเข้า	อากรที่เก็บจากสินค้าที่นำเข้าต่างๆตามมูลค่าสินค้า	1. สินค้าสำหรับการลงทุนที่ได้รับอนุมัติจาก (CDC) 2. ยาฆ่าแมลง วัคซีน และเครื่องจักร การเกษตร (ยกเว้นรถแทรกเตอร์)	สินค้าจำเป็นและวัตถุดิบ 7% สินค้าแปรรูปเครื่องจักร 15% เครื่องอุปโภคอุปกรณ์ ก่อสร้าง 33%
Consumption Tax	อากรที่เก็บจากสินค้าบางประเภทตามราคา F.O.B	การนำเข้าที่ได้รับการยกเว้นอากรนำเข้า	สินค้าฟุ่มเฟือย 60% ร รถยนต์ 30-50% น้ำมัน 50%
ภาษีส่งออกสินค้า			
ภาษีส่งออกไม้	ภาษีส่งออกไม้และไม้แปรรูปต้องได้รับใบ อนุญาตส่งออกจากรัฐบาล	ไม่มี	0%, 5%, 10%
ภาษีส่งออกยาง	ภาษีส่งออกยาง	ไม่มี	10%

ประเภทภาษี	ฐานภาษีและการจัดเก็บ	ข้อยกเว้นและลดหย่อน	อัตรา
ภาษีสินค้าอื่นๆ	- ปศุสัตว์	ไม่มี	0%,10%
	- อัญมณี	ไม่มี	0%, 10%,50%
ภาษีอื่น			
ภาษีการโอน	ภาษีการโอน อสังหาริมทรัพย์และยานพาหนะ	ยกเว้นการโอนรถจักรยานยนต์ที่ผู้ขายเสียภาษีกำไรและยอดขาย ไม่มี	ตามประเภทและราคาที่ทำการซื้อขาย สำหรับที่ดิน 5,000-30,000 เรียล ต่อตารางเมตร 3%
ภาษีโรงฆ่าสัตว์	ภาษีเก็บจากโรงฆ่าสัตว์ตามมูลค่าสินค้า		

ค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือประกอบธุรกิจ:

นอกจากภาษีแล้ว รัฐบาลก็มึพู่ซำยงั้ได้กำหนดค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือประกอบธุรกิจดังต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือประกอบธุรกิจ

ค่าธรรมเนียม	อัตรา
ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนนิติบุคคล	300-600 เรียล (จ่ายแก่กระทรวงพาณิชย์)
ค่าธรรมเนียมการขอรับการส่งเสริมลงทุนจาก CDC	500-1,000 เรียล
ค่าอากรแสตมป์แจ้งจัดตั้งบริษัท	100,000 เรียล
ค่าธรรมเนียมแจ้งการควบรวมกิจการ	100,000 เรียล
ค่าธรรมเนียมแจ้งล้มละลาย	100,000 เรียล
ค่าอากรแสตมป์กรณีทำสัญญากับหน่วยงานรัฐ	100,000 เรียล

4. คู่มือการลงทุน

4.1 ข้อมูลการลงทุน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2551 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB) ได้อนุมัติโครงการส่งเสริมการลงทุนจำนวน 1,628 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 8,148.90 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ตารางที่ 19 การลงทุนที่ได้รับอนุมัติจาก CIB ปี 2548 – 2551

รายการ	2548	2549	2550	2551	อัตราการเพิ่ม(ลด) 2551/2550 (%)
มูลค่าเงินลงทุน	379.6	207.7	480.7	259.9	- 220.80 ล้านดอลลาร์ (- 45.93)
จำนวนโครงการ	104	99	130	101	- 29โครงการ (-22.31)

ที่มา : Cambodia Investment Board

ในปี 2551 CIB อนุมัติโครงการส่งเสริมการลงทุน 101 โครงการ เงินลงทุน 259.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เทียบกับปี 2550 ปรากฏว่าการอนุมัติโครงการส่งเสริมการลงทุนลดลง 29 โครงการ หรือลดลงร้อยละ 22.31 ขณะที่เงินลงทุนลดลง 220.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือลดลงร้อยละ 45.93 โดยเป็นการลดลงในครึ่งปีหลังของปี 2551 ซึ่งมีการจัดการเลือกตั้งในกัมพูชา นักลงทุนจึงรอดูผลการเลือกตั้งและการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ รวมถึงผลกระทบจากปัญหาอัตราเงินเฟ้อที่สูง และวิกฤติการเงินโลก

โครงการส่งเสริมการลงทุนที่ CIB อนุมัติ ได้แก่

- อุตสาหกรรม Garment 38 โครงการ เงินลงทุน 48.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 37.62 และร้อยละ 18.74 ของโครงการและเงินลงทุนที่ได้รับอนุมัติรวม จากนักลงทุนจีน เกาหลีใต้ ไต้หวัน กัมพูชา สหรัฐอเมริกา แคนาดา สิงคโปร์ ออสเตรเลีย มาเลเซีย และอังกฤษ
- ธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมและยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะสัมปทาน และชายหาด ในเขตกรุงพระสีหนุ (จังหวัดกัมปงโซม) การก่อสร้างโรงแรมและรีสอร์ท ที่พักอาศัย ร้านอาหาร และสนามกอล์ฟ ได้รับการอนุมัติฯ รวม 20 โครงการ เงินลงทุน 101.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 19.80 และ

ร้อยละ 39.02 ของโครงการและเงินลงทุนที่ได้รับอนุมัติรวม จากนักลงทุน กัมพูชา แคนาดา รัสเซีย จีน เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และอิสราเอล

- อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรได้รับอนุมัติฯ 4 โครงการ เงินลงทุน 24.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 3.96 และร้อยละ 9.23 ของโครงการและเงินลงทุนที่ได้รับอนุมัติรวม โดยนักลงทุนกัมพูชา จีน เวียดนาม และไทย โดยโครงการของไทย คือ การผลิตอ้อย และน้ำตาลของกลุ่มบริษัท Thai Beverage ร่วมกับนักลงทุนกัมพูชา ในสัดส่วน 49 : 51 ซึ่งได้รับการอนุมัติเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2551
- อุตสาหกรรมด้านพลังงานได้รับอนุมัติฯ 4 โครงการ เงินลงทุน 13.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากนักลงทุนกัมพูชา จีน และไทย โดยโครงการของไทย คือ การผลิตไฟฟ้าจากถ่านหิน ขนาด 10 MW ของกลุ่ม Thai Beverage ร่วมกับนักลงทุนกัมพูชา ในสัดส่วน 49 : 51
- อุตสาหกรรมเหมืองแร่ (Mining) ได้รับอนุมัติฯ 4 โครงการ เป็นการขุดทรายเพื่อการส่งออกของนักลงทุนกัมพูชา เงินลงทุนรวม 4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
- ธุรกิจบริการได้รับอนุมัติฯ 5 โครงการ แยกเป็นบริการด้านศูนย์การค้า ศูนย์บริการด้านการเงิน และรีสอร์ท 3 โครงการ เงินลงทุน 4.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ของนักลงทุน กัมพูชา จีน เกาหลีใต้ และสหรัฐฯ อีก 2 โครงการ เป็นการลงทุนในธุรกิจโรงพยาบาล เงินลงทุน 11 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยนักลงทุนกัมพูชา และไทย (กลุ่มโรงพยาบาลกรุงเทพ ในนามบริษัท Phnom Penh Medical Service จำกัด)
- ธุรกิจโทรคมนาคม ได้รับอนุมัติฯ 2 โครงการ เงินลงทุน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยนัก ลงทุนกัมพูชา เกาหลีใต้ และรัสเซีย
- การเพาะปลูกและผลิต ยางพารา มันสำปะหลัง และมะม่วงหิมพานต์ ได้รับอนุมัติฯ 2 โครงการ เงินลงทุน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยนักลงทุนกัมพูชา และเวียดนาม
- อุตสาหกรรมผลิตรองเท้า ได้รับอนุมัติฯ 2 โครงการ เงินลงทุน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดย นักลงทุนกัมพูชา และไต้หวัน
- ธุรกิจภาคการขนส่ง ได้รับอนุมัติฯ 1 โครงการ เงินลงทุน 12 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสร้าง ท่าเรือ โดยเป็นการลงทุนร่วมของบริษัทโรงงานน้ำตาลเกาะกง จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในกลุ่ม บริษัทน้ำตาลขอนแก่นของไทย กับนักลงทุนกัมพูชา จีน และญี่ปุ่น ในอัตราส่วนร้อยละ 50 : 20 : 15 : 15
- อุตสาหกรรมผลิตอาหาร (ผลิตอาหารทะเล) อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ วัสดุก่อสร้างการ ก่อสร้าง โรงงานผลิตพลาสติก โรงงานผลิตยารักษาโรค และโรงงานยาสูบ ได้รับอนุมัติฯ อย่างละ 1 โครงการ เงินลงทุนรวม 11.64 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในปี 2551 ไทยลงทุนในกัมพูชาเป็นอันดับที่ 6 จากจำนวนโครงการที่ได้รับอนุมัติ โดยนักลงทุนจากจีนลงทุนในกัมพูชามากที่สุด จำนวน 27 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 26.73 ของโครงการที่ได้รับอนุมัติ รองลงมา คือ เกาหลีใต้ 16โครงการ คิดเป็นร้อยละ 15.84 ของโครงการที่ได้รับอนุมัติ ใต้หวัน 8 โครงการ สหรัฐอเมริกา 5 โครงการ ไทย และ แคนาดาประเทศละ 4 โครงการ

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากยอดเงินลงทุนพบว่า ไทยมีเงินลงทุน 30.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มากเป็นอันดับที่ 2 ของจำนวนเงินลงทุนจากต่างชาติทั้งหมดที่ไปลงทุนในกัมพูชา รองจากจีน ที่มีเงินลงทุน 37.96 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยการลงทุนของไทยที่สำคัญ คือ การก่อสร้างท่าเรือ ธุรกิจ โรงพยาบาล อุตสาหกรรมผลิตอ้อยและน้ำตาล และอุตสาหกรรมการผลิตไฟฟ้า

ตารางที่ 20 โครงการส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชาที่ได้รับอนุมัติจาก Cambodia Investment Board ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2551(แยกตามวัตถุประสงค์ของกิจการ)

ลำดับ	ประเภท	จำนวนโครงการ	ทุนจดทะเบียน (ล้าน USD)
1	Garment	38	48.7
2	Tourism	20	101.4
3	Agro-Industry	4	24.0
4	Energy	4	13.2
5	Mining	4	4.0
6	Service	3	4.5
7	Health Service	2	11.0
8	Telecommunication	2	2.0
9	Shoes	2	2.0
10	Plantation	2	2.0
11	Transportation	1	24.0
12	Food Processing	1	4.0
13	Animal Meal	1	2.6
14	Building Material	1	1.0
15	Construction	1	1.0
16	Plastic	1	1.0

ลำดับ	ประเภท	จำนวนโครงการ	ทุนจดทะเบียน (ล้าน USD)
17	Medical Chemical	1	1.0
18	Tobacco	1	1.0
19	Others	12	11.5
	Total	101	259.9

หมายเหตุ: ลำดับตามจำนวนโครงการที่ได้รับการอนุมัติ

ที่มา : Cambodia Investment Board

ตารางที่ 21 การลงทุนที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2551 (แยกตามประเทศ)

ลำดับ	ประเทศ	จำนวนโครงการ	มูลค่าจดทะเบียน (USD)
1	Cambodia	43	99,827,000
2	China	27	37,960,000
3	Korea	16	19,460,000
4	Taiwan	8	9,500,000
5	United State	5	12,350,000
6	Thailand	4	30,673,000
7	Canada	4	4,750,000
8	Russia	3	4,450,000
9	Singapore	2	12,000,000
10	Vietnam	2	7,490,000
11	Japan	2	4,600,000
12	Austria	1	10,000,000
13	France	1	2,340,000
14	Israel	1	1,500,000
15	Australia	1	1,000,000
16	Malaysia	1	1,000,000
17	England	1	1,000,000

ลำดับ	ประเทศ	จำนวนโครงการ	มูลค่าจดทะเบียน (USD)
TOTAL			259,900,000

หมายเหตุ : ลำดับตามจำนวนโครงการที่ได้รับการอนุมัติ

ที่มา : Cambodia Investment Board

4.2 ระบบธนาคาร

ภาคการเงินและการธนาคารของกัมพูชาอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายการเงินและสถาบันการเงิน (18 พฤศจิกายน 1999) กฎหมายประกันภัย (25 กรกฎาคม 2000) และกฎหมายอีกหลายฉบับว่าด้วยธนาคารชาติ กฎหมายที่ออกโดยกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังระหว่างปี 2000-2001 กฎหมายธนาคารกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางการดำเนินกิจกรรมด้านการเงินของธนาคาร กฎหมายประกันภัยกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับการดำเนินกิจกรรมประกันภัยภายใต้การดูแลของกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง เพื่อให้ครบวงจรการควบคุมดูแลด้านการเงินและการธนาคารของประเทศ รัฐบาลกัมพูชาได้ออกกฎหมายหลายฉบับเช่น กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน กฎหมายความปลอดภัยของกระบวนการทางการเงิน เป็นต้น

ปัจจุบันธนาคารแห่งชาติกัมพูชาได้ออกมาตรการเพื่อลดสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ และกำหนดเพิ่มเงินทุนขั้นต่ำของธนาคารพาณิชย์เป็น 37.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งทุกแบงก์จะต้องเพิ่มเงินทุนให้ครบตามข้อกำหนดภายในปี 2010 และกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมีคุณสมบัติเหมาะสมในการให้บริการ

1. ธนาคารแห่งชาติกัมพูชา

หลังจากการสิ้นสุดของยุคเขมรแดง ปี 1979 รัฐบาลกัมพูชาได้ก่อตั้งธนาคารแห่งชาติกัมพูชา (National Bank of Cambodia: NBC) เป็นธนาคารกลางของรัฐมีหน้าที่ออกกฎระเบียบและควบคุมดูแลสถาบันการเงินในกัมพูชา และมีอำนาจในการควบคุมกิจกรรมทางการเงิน เครดิต การแลกเปลี่ยนเงินตรา และการแลกเปลี่ยนอัญมณี เป็นต้น

ภายใต้กฎหมายธนาคารฉบับปัจจุบัน ธนาคารกลางมีอำนาจในการกำกับและควบคุมธนาคารพาณิชย์ค่อนข้างสูง เช่น สามารถเรียกดูสถานะภาพทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ ตรวจสอบและแต่งตั้งผู้ตรวจสอบสถานะภาพทางการเงิน การดำเนินงานและแต่งตั้งคณะทำงานเข้ามาควบคุม ดูแล หรือดำเนินกิจการแทนคณะผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ใดๆก็ได้ นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ตามปกติ เช่น การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน การกำหนดเวลาเปิดทำการของธนาคาร เป็นต้น

2. ธนาคารพาณิชย์

กฎหมายธนาคารของกัมพูชาได้จัดประเภทของสถาบันการเงินออกเป็น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเฉพาะกิจ สถาบันการเงินพิเศษ และสถาบันการเงินขนาดเล็ก โดยสถาบันการเงินทุกประเภทจะต้องจัด

ทะเบียนพาณิชย์และขออนุญาตดำเนินกิจการทางการเงินกับธนาคารแห่งชาติ ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งที่เกิดขึ้นก่อนการบังคับใช้ของกฎหมายธนาคารในปี 1999 จะต้องจดทะเบียนกับธนาคารแห่งชาติและต้องมีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่า 13.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จึงจะสามารถเปิดให้บริการกิจกรรมทางการเงินและธนาคารได้

ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับใบอนุญาตในกัมพูชามี 24 ธนาคารส่วนธนาคารต่างประเทศที่มีสาขาและให้บริการในกัมพูชา ประกอบด้วย First Commercial Bank, Maybank, Krungthai Bank, Advantage Bank of Asia, Canadia Bank, Singapore Banking Corporation เป็นต้น ซึ่งทำให้การโอนเงินภายในประเทศทำได้สะดวกขึ้น

3. การประกันภัย

ภายใต้กฎหมายประกันภัย บริษัท และตัวแทนธุรกิจประกันภัยทุกประเภท จะต้องจดทะเบียนประกันความเสี่ยง ทะเบียนขายประกัน และทะเบียนธุรกิจประกันภัยในกัมพูชา ซึ่งบริษัทหรือตัวแทนประกันทุกประเภทจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการในรูปของบริษัทจำกัดเท่านั้น สำหรับบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันภัยทั่วไปจะต้องมีทุนจดทะเบียนอย่างน้อย 7.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ บริษัทที่ดำเนินธุรกิจทั้งสองประเภท จะต้องมีทุนจดทะเบียนประมาณ 15 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นอกจากนี้บริษัทประกันภัยที่ได้รับอนุญาตทุกประเภทจะต้องมีทุนสำรองฝากไว้กับธนาคารแห่งชาติกัมพูชาร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียน ทุนสำรองนี้จะส่งคืนเมื่อบริษัทนั้นๆ เลิกดำเนินธุรกิจประกันภัยในกัมพูชา โดยประกันภัยที่เป็นภาคบังคับในกัมพูชา ได้แก่ ประกันภัยรถยนต์สำหรับบุคคลที่สาม ประกันภัยอาคาร ประกันภัยการซ่อมแซม ประกันภัยการก่อสร้างของภาคเอกชน/ผู้รับเหมาก่อสร้างที่ไม่ใช่ภาครัฐ

4. การให้บริการทางการเงินและการประกันความเสี่ยงกิจกรรมทางการเงิน

สิทธิในการให้บริการทางการเงินของบริษัทให้กู้ยืมได้รับการคุ้มครองและดูแลภายใต้กฎหมายประกันความเสี่ยงกิจกรรมทางการเงิน ปี 2007 อนุญาตให้ใช้หลักทรัพย์ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ในการประกันการกู้ยืมต่างๆ

5. สกุลเงิน และการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

สกุลเงินที่ใช้ในกัมพูชาคือ สกุลเงินเรียล ที่นำออกมาใช้ตั้งแต่ปี 1980 เป็นต้นมา มีอัตราแลกเปลี่ยนค่อนข้างมีเสถียรภาพที่ประมาณ 4,000 เรียลต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ กัมพูชาไม่มีกฎหมายการห้ามนำผลกำไรออกนอกประเทศ ตามกฎหมายการลงทุนในปี 2003 กำหนดให้มีการนำเงินที่เป็นผลกำไรในการดำเนินธุรกิจออกนอกประเทศได้อย่างเสรี โดยเฉพาะการนำเงินออกนอกประเทศ เพื่อ

- จ่ายค่านำเข้าสินค้า จ่ายค่าเงินต้นและค่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากนอกประเทศ
- จ่ายค่าภาคหลวงและค่าจ้างบริหารจัดการ

- ผลประโยชน์ที่เป็นกำไรของบริษัท
- เงินทุนที่ใช้ในการลงทุนหลังบริษัทหยุดดำเนินกิจกรรมในกัมพูชา

การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระผ่านระบบธนาคารและตัวแทนแลกเปลี่ยนที่ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการ ปกติหน่วยงานที่ดำเนินธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราจะต้องรายงานให้ธนาคารชาติทราบสำหรับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่มีมูลค่ามากกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐขึ้นไป การแลกเปลี่ยน/โอนย้าย/หรือกิจกรรมทางการเงินเพื่อธุรกิจ บริษัทไม่ต้องรายงานให้กับธนาคารชาติทราบ แต่ธนาคารที่รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวให้กับบริษัทจะต้องรายงานให้ธนาคารชาติกัมพูชาทราบแทน อีกทั้ง ธนาคารชาติสงวนสิทธิ์ในการควบคุมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเงินตรา ระหว่างประเทศในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ หรือเกิดวิกฤติทางการเงิน

6. ตราสารหนี้

กฎหมายตราสารหนี้ มีผลบังคับใช้ในกัมพูชาในปี 2005 เป็นต้นมา โดยกำหนดรูปแบบตราสารหนี้ การบังคับใช้ และบทลงโทษที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบทลงโทษอาจเป็นทั้งการปรับเงินสินไหมทดแทนแทนระหว่าง 5-50 ล้านเรียล หรือจำคุกระหว่าง 2-5 ปี บังคับใช้กับทั้งบุคคลและบริษัทที่กระทำความผิด

4.3 การส่งเสริมการลงทุน

เพื่อจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน และสร้างงานอันจะก่อให้เกิดรายได้กับประชาชนและเร่งรัดการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลกัมพูชาได้ออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุน พ.ศ 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ 2546) ให้ความมั่นใจแก่นักลงทุนว่าจะได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินในทุกๆ ด้านเท่าเทียมกับบุคคลในชาติ และไม่ใช้นโยบายกำหนดราคาสินค้าหรือบริการกับโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริม พร้อมให้สิทธิประโยชน์อื่นๆ อาทิ

- การยกเว้นภาษีเงินได้จากกำไร (Tax holiday)
- การยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างสำหรับโครงการที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และการยกเว้นอากรนำเข้าวัตถุดิบ สินค้าสำเร็จรูป และส่วนประกอบสำหรับการผลิตเพื่อส่งออกและการผลิตสินค้าที่ต่อเนื่องกัน (Supporting Industry)
- การรับสิทธิลดอัตราภาษีเงินได้จากร้อยละ 20 เหลือร้อยละ 9 ภายหลังจากการยกเว้นภาษีเงินได้
- สามารถจ้างและนำคนต่างด้าวเข้ามาอยู่และทำงานในหน้าที่ผู้จัดการ ช่างเทคนิค ช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ รวมทั้งบุตรและคู่สมรสของบุคคลดังกล่าว

- สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับสัมปทานจากภาครัฐ หรือที่เช่าจากเอกชน รวมทั้งสามารถนำที่ดินดังกล่าวไปเป็นหลักประกันการกู้เงินในระยะเวลาที่ได้รับสัมปทานหรือเช่า ยกเว้นที่ดินที่ได้รับสัมปทานแต่ยังไม่ได้รับการพัฒนา
- สามารถซื้อและส่งออกเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าสินค้า เงินต้น ดอกเบี้ย ค่าใช้สิทธิ ค่าจัดการ รวมทั้งส่งออกกำไรหรือเงินทุนกลับประเทศได้ทั้งระหว่างและภายหลังเลิกโครงการ ทั้งนี้เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่นำเข้าโดยปลอดอากรไม่ถึง 5 ปี เมื่อเลิกโครงการต้องชำระอากรที่พึงมี

1. กฎหมายการลงทุน

หน่วยงานรับผิดชอบ

กฎหมายกำหนดให้ The Council for the Development of Cambodia หรือ CDC ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี สมเด็จ จู เซน เป็นประธาน ประกอบด้วยรัฐมนตรีเศรษฐกิจและผู้แทนหน่วยงานอีก 34 แห่ง เป็นคณะกรรมการ มีหน้าที่หลัก 2 ด้าน ๆ หนึ่งคือการพิจารณาประสานความช่วยเหลือกับรัฐบาลต่างชาติ องค์กรระหว่างประเทศ NGOs ในการฟื้นฟูบูรณะประเทศในลักษณะรัฐต่อรัฐ กับอีกด้านหนึ่งคือการพิจารณาดูแลกิจกรรมการลงทุนทั้งหมดของประเทศ โดยเฉพาะการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน ซึ่งมีคณะทำงานคือ The Cambodian Investment Board หรือ CIB ทำหน้าที่กลั่นกรองข้อเสนอขอรับการส่งเสริมการลงทุนของเอกชน (The Investment Proposal) และเพื่อให้นักลงทุนได้รับทราบผลการพิจารณาโดยเร็ว กฎหมายกำหนดให้ CDC เป็น one stop service เพื่อตอบรับหรือปฏิเสธการให้การส่งเสริมภายใน 3 วันทำการนับแต่วันยื่นเอกสารที่สมบูรณ์ ซึ่งเมื่อ CDC ตอบรับให้การส่งเสริม จะออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนที่มีเงื่อนไข (Condition Registration Certificate) ให้กับผู้ขอเพื่อเป็นหลักฐานใช้สำหรับติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตและออกใบอนุญาตต่าง ๆ โดยหน่วยงานเหล่านี้ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 28 วันทำการ และ CDC จะออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration Certificate) ให้กับผู้ขอโดยถือวันที่ออกเอกสารเป็นวันเริ่มต้นของการให้การส่งเสริม โดยโครงการที่ได้รับ Final Registration Certificate สามารถเริ่มดำเนินโครงการลงทุนนั้นได้ทันที

อนึ่ง ในขั้นตอนเห็นชอบ The Investment Proposal หาก CDC ไม่ตอบภายใน 3 วันทำการให้ถือว่า CDC เห็นชอบโดยอัตโนมัติ

ผู้มีสิทธิขอรับการส่งเสริมการลงทุน

บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ผู้ประสงค์จะลงทุนและต้องการรับสิทธิประโยชน์และสิ่งจูงใจดังกล่าวข้างต้น สามารถยื่นคำขอพร้อมเอกสารและชี้แจงตอบข้อซักถามต่อ CDC ด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำการแทนได้ โดยองค์กรที่สามารถขอรับการส่งเสริมฯ ได้แก่

- กิจการที่ใช้เงินลงทุนของคนกัมพูชา 100%
- กิจการที่ใช้เงินลงทุนของคนต่างชาติ 100%
- กิจการร่วมทุน (Joint Ventures, JV)
- Build-Operate-Transfer (BOT)
- Business Cooperation Contract (BCC)
- กิจการลงทุนอื่นที่ได้รับอนุญาตทางกฎหมาย

ลักษณะการร่วมทุน

- **Joint Ventures (JV)** หมายถึงกิจการร่วมทุนที่ก่อตั้งขึ้น (ใหม่) จากการร่วมลงทุนของนักลงทุนโดยไม่จำกัดสัญชาติรวมทั้งการร่วมทุนกับภาครัฐ ยกเว้น JV ที่มีเจตนาจะถือครองกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ดินในกัมพูชา ต้องมีบุคคลสัญชาติกัมพูชาถือหุ้นร้อยละ 51 ขึ้นไป การร่วมลงทุนใน JV สามารถนำที่ดินเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ สิทธิทรัพย์สินอื่นๆ มาประเมินเป็นทุนของโครงการได้
- **Business Cooperation Contract (BCC)** หมายถึงการที่นักลงทุนในกัมพูชาได้สัญญาดำเนินกิจการกับหน่วยงานของรัฐมีวัตถุประสงค์จะแบ่งปันผลกำไรระหว่างกัน โดยไม่ก่อตั้งนิติบุคคลใหม่ขึ้น ทั้งนี้การซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนระหว่างรัฐกับเอกชนไม่ถือเป็นการทำ BCC
- **Built-Operate-Transfer (BOT)** หมายถึงกิจการที่ได้รับสัมปทานจากรัฐในการลงทุน สร้างบริหารจัดการและเก็บผลประโยชน์จากการดำเนินการเกี่ยวกับ Infrastructure ในกัมพูชา โดยจะได้รับสิทธิบริหารจัดการ Infrastructure ของโครงการระยะเวลาสูงสุดครั้งละไม่เกิน 30 ปี (สามารถขยายเวลาได้ตามเงื่อนไขและข้อกำหนดในสัญญาสัมปทาน) และส่งมอบ Infrastructure พร้อมส่วนควบส่วนประกอบทั้งหมดในสภาพดีให้กับรัฐหรือหน่วยงานที่ให้สัญญา โดยไม่คิดมูลค่าในวันสิ้นสุดสัญญา

การขอรับการส่งเสริมการลงทุน

- เอกสารประกอบการยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุน
  - คำขอพร้อมเอกสารเกี่ยวกับผู้ขอรวมทั้งหนังสือมอบอำนาจ
  - รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการที่จะขอรับการส่งเสริม
  - เอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรที่จะจัดตั้งรวมทั้งข้อบังคับ
  - รายละเอียดการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านวิชาการและเศรษฐกิจรวมทั้งร่างกระบวนการผลิตของโครงการ ประกอบด้วย

- ความสามารถทางเทคนิค
- ความสามารถทางการตลาด
- ทรัพยากรมนุษย์ และการจัดการ
- ฐานะการเงิน

ค่าธรรมเนียม

ผู้ขอมีภาระค่าธรรมเนียม เมื่อยื่นคำขอและภายหลังคำขอได้รับความเห็นชอบ ดังนี้

- โครงการลงทุนไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
  - ค่าธรรมเนียมคำขอ 100 ดอลลาร์สหรัฐ
  - ค่าธรรมเนียมการส่งเสริม 500 ดอลลาร์สหรัฐ
- โครงการลงทุนมากกว่า 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
  - ค่าธรรมเนียมคำขอ 200 ดอลลาร์สหรัฐ
  - ค่าธรรมเนียมการส่งเสริม 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ

หัวข้อประกอบการศึกษาความเป็นไปได้

- ช่องทางการตลาดสินค้าของโครงการ
- ขนาดตลาด การกำหนดราคาและการแข่งขัน
- กรรมวิธีการผลิต และสัดส่วนการใช้วัตถุดิบนำเข้าและในประเทศ
- สัดส่วนการนำเข้าและส่งออก
- สัดส่วนการจ้างงานคนกัมพูชาและต่างด้าว
- แผนการเงิน
- ประมาณการรายได้สกุลเงินตราท้องถิ่นและเงินตราต่างประเทศ
- ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- การพัฒนาบุคลากร

CDC อาจขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ตลอดระยะเวลาภายใน 15 วันทำการนับแต่ยื่นคำขอ ในกรณีนี้ผู้ขอต้องส่งมอบภายใน 15 วันทำการนับแต่ได้รับการร้องขอ

เงินประกัน

ในกรณีที่โครงการได้รับการส่งเสริมฯ ผู้ขอต้องฝากเงินเพื่อประกันการดำเนินโครงการในบัญชีของ CDC ณ ธนาคารชาติกัมพูชาในอัตราดังนี้

- ร้อยละ 2 สำหรับโครงการที่มีเงินทุนไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ร้อยละ 1.9 สำหรับโครงการที่มีเงินทุน 1,000,001 - 10,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ร้อยละ 1.8 สำหรับโครงการที่มีเงินทุน 10,000,001 - 20,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ร้อยละ 1.7 สำหรับโครงการที่มีเงินทุน 20,000,001 - 30,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ร้อยละ 1.6 สำหรับโครงการที่มีเงินทุน 30,000,001 - 40,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ
- ร้อยละ 1.5 สำหรับโครงการที่มีเงินทุนเกิน 40,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ

เงินประกันดังกล่าวจะคืนให้เมื่อมีการลงทุนไปแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30 ของโครงการ

การเพิกถอนการส่งเสริม

CDC สงวนสิทธิ์ที่จะเพิกถอนการให้การส่งเสริมเฉพาะส่วนหรือทั้งหมด หากผู้ลงทุนไม่สามารถปฏิบัติตามกรณีหนึ่งกรณีใดหรือมากกว่า ดังนี้

- โครงการไม่ได้ดำเนินการตามตารางเวลาที่ระบุในคำขอ โดยเฉพาะไม่มีการดำเนินการใดๆ ในระยะเวลา 6 เดือนนับแต่ได้รับการส่งเสริม ในกรณีนี้เงินประกัน จะถูกยึดเป็นของรัฐโดยอัตโนมัติ
- ไม่สามารถระดมทุนได้ถึงร้อยละ 25 ภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับความเห็นชอบ
- ไม่สามารถระดมทุนชำระแล้ว ได้ครบภายใน 3 ปี หลังจากจัดตั้งองค์กร
- การเปลี่ยนแปลงชื่อ ที่อยู่ ผู้ร่วมทุน หรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกิจการ (acquired or merged) รวมทั้งเปลี่ยนแปลงกิจกรรม (investment activities) โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจาก CDC ก่อน หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องขอให้เพิกถอนกรณีฝ่าฝืนกฎระเบียบที่มีอยู่อย่างร้ายแรง

กิจกรรมที่สามารถขอรับการส่งเสริมและเกณฑ์การพิจารณา

กฎหมายกำหนดกิจกรรมที่สามารถขอรับการส่งเสริมเป็นรายอุตสาหกรรม ตามขนาดวงเงินลงทุนขั้นต่ำ พร้อมเกณฑ์การพิจารณาในกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพอจะสรุปได้ ดังนี้

กิจกรรม ขนาด วงเงินขั้นต่ำของกิจการ

เกษตรกรรม : การเพาะปลูกพื้นที่มากกว่า 50,500 และ 1,000 เฮกตาร์ขึ้นไป
 ปศุสัตว์ จำนวน 100, 1,000 และ 10,000 ตัวขึ้นไป
 ประมง เพาะพันธุ์และเลี้ยง 2 และ 10 เฮกตาร์ขึ้นไป

วงเงินลงทุนไม่น้อยกว่า 500,000 ดอลลาร์สหรัฐ

- อาหาร เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์ที่ต่อเนื่อง
- ยาง และพลาสติก
- หนังสือพิมพ์และผลิตภัณฑ์
- เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์

วงเงินลงทุนไม่น้อยกว่า 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ

- สิ่งทอ
- เพอร์นิเจอร์และอุปกรณ์
- กระดาษและผลิตภัณฑ์
- ผลิตภัณฑ์โลหะ
- เครื่องจักรกลและอุปกรณ์

ไม่กำหนดวงเงิน

- ยานพาหนะและอุปกรณ์
- ก่อสร้าง ถนน สะพาน และ ส่วนประกอบ
- โรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไป
- สถานพยาบาล โรงเรียน ศูนย์ฝึกอบรม
- สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยว และวัฒนธรรม
- สำรอง และกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- โครงสร้างพื้นฐานทางสื่อสารโทรคมนาคม

สิทธิประโยชน์

สิทธิประโยชน์ในการลงทุนเป็นสิทธิพิเศษที่รัฐบาลมอบให้กับโครงการลงทุนต่างๆ ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาแห่งชาติกัมพูชา (CDC) หรือคณะกรรมการการลงทุนระดับจังหวัดหรือเขต (PMIS) ขึ้นอยู่กับรูปแบบโครงการลงทุนนั้นๆ

โครงการลงทุนในกัมพูชาสามารถเลือกสิทธิประโยชน์ในการลงทุนได้ 2 แบบ คือ การยกเว้นภาษีเงินได้ หรือการลดหย่อนภาษีทรัพย์สินที่ใช้ในการผลิต (ค่าเสื่อม) นอกจากนี้ยังครอบคลุมการยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักร วัสดุก่อสร้าง และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก

สิทธิประโยชน์เรื่องที่ดิน

- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะยาวจะไม่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเช่า

- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะสั้นที่มีการกำหนดเวลาในการเช่าไว้ สามารถต่ออายุใหม่ได้ นอกจากนี้ กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ ยังอนุญาตให้นักลงทุนสามารถนำที่ดินไปเป็นหลักประกันในการจดจำนองรวมทั้งสามารถโอนสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินส่วนบุคคลที่ปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวได้อีกด้วย แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาในสัญญาเช่าที่ดิน

การยกเว้นภาษีเงินได้

โครงการใดที่เลือกรับสิทธิประโยชน์ด้านนี้ จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในช่วงแรกของการลงทุน (เริ่มจากวันที่ได้รับอนุมัติจนถึงปีแรกที่มีกำไรจากการลงทุน หรือปีที่สามของการมีรายได้) และอาจต่อได้ถึงอีก 3 ปีหลังสิ้นสุดสิทธิประโยชน์ของช่วงแรก

การลดหย่อนภาษีทรัพย์สิน

โครงการใดที่เลือกรับสิทธิประโยชน์ด้านนี้ จะได้รับการลดหย่อนภาษีทรัพย์สินร้อยละ 40 ของมูลทรัพย์สินทรัพย์สินที่ใช้ในการผลิต สิทธิประโยชน์นี้มีผลใช้บังคับทันทีในปีแรกที่มีการซื้อทรัพย์สินดังกล่าวหรือในปีแรกที่มีการใช้ทรัพย์สินนั้น ๆ

การยกเว้นภาษีนำเข้า

โครงการลงทุนผลิตเพื่อส่งออก หรือโครงการผลิตที่เป็นไปเพื่อสนับสนุนธุรกิจส่งออก จะได้รับยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต วัสดุก่อสร้างและวัตถุดิบในการผลิต ส่วนโครงการลงทุนผลิตเพื่อใช้ในประเทศ จะได้รับยกเว้นภาษีนำเข้าเฉพาะเครื่องจักรและวัสดุก่อสร้างเท่านั้น

โครงการที่ได้รับอนุมัติทุกโครงการจะได้รับการยกเว้นภาษีส่งออก ยกเว้น การส่งออกสินค้าบางประเภทตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายของกัมพูชา

ข้อจำกัด

การยกเว้นภาษีข้างต้นไม่รวมภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ภาษีเงินเดือน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสินค้าและบริการ และภาษีอื่น ๆ ที่กำหนดโดยกฎหมายของกัมพูชา อย่างไรก็ตามผู้ลงทุนสามารถเรียกคืนภาษีมูลค่าเพิ่มได้ หากจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการกับกรมสรรพากร

หลักประกันการลงทุน

โครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติทุกโครงการจะได้รับหลักประกันในการลงทุน ดังนี้

- การปฏิบัติที่เท่าเทียมกันกับนิติบุคคลกัมพูชา (ยกเว้นสิทธิประโยชน์การถือครองที่ดินและสิทธิประโยชน์บางชนิด)
- ไม่มีการยึดโครงการลงทุนมาเป็นของรัฐ

- ไม่มีการควบคุม การกำหนดราคาสินค้าและบริการของผู้ลงทุน
- สามารถส่งรายได้จากการลงทุนออกนอกประเทศได้

โครงการลงทุนที่ไม่สามารถขอรับสิทธิประโยชน์ในด้านการลงทุน ได้แก่ การทำการค้า การให้บริการ คมนาคม การท่องเที่ยว คาสีโนและการพนัน ธุรกิจด้านการเงินและการธนาคาร ธุรกิจสื่อสารมวลชน ธุรกิจที่ใช้ความสามารถเฉพาะด้าน ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจผลิตบุหรี่ยี่ เป็นต้น

ทุกปีโครงการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมจะได้รับใบรับรองการยินยอม (Certificate of Compliance หรือ CoC) จาก CDC เพื่อยืนยันว่าโครงการนั้นได้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างของโครงการที่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุน เช่น

- ธุรกิจการผลิตเพื่อส่งออกหรือสนับสนุนการผลิตเพื่อส่งออกที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 100,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ
- ธุรกิจผลิตสินค้าเครื่องหนัง เหล็ก อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องใช้สำนักงานของเด็กเล่นและเครื่องกีฬา รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ และสินค้าเซรามิค ที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 300,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ
- ธุรกิจผลิตเครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้าและผ้าฝืน กระดาษและวัสดุทำจากกระดาษ อาหารและเครื่องดื่ม เพอร์นิเจอร์และส่วนประกอบที่ทำจากวัสดุสังเคราะห์ ผลิตภัณฑ์ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก ยาแผนโบราณ และการผลิตน้ำตาลที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 500,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ขึ้นไป
- ธุรกิจผลิตสินค้าเคมีภัณฑ์ ซีเมนต์ ปูนและปิโตรเคมี ยารักษาโรค การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และธุรกิจให้บริการรักษาคนป่วยและโรงพยาบาล ที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 1,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ
- ธุรกิจห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้า ที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 2,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ
- ธุรกิจการฝึกอบรมและการศึกษา ที่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 4,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ

ข้อจำกัดในการลงทุน

การลงทุนบางประเภทถูกสงวนสิทธิ์ในการลงทุน เนื่องจากเหตุผลความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของสังคม และเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งข้อห้ามนี้บังคับใช้กับนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุนในประเทศอย่างเท่าเทียมกัน ได้แก่ การผลิตสิ่งเสพติดและสารเสพติด สารเคมีที่เป็นอันตราย การผลิตพลังงานไฟฟ้าที่นำเข้าจากวัตถุดิบที่เป็นพิษ และธุรกิจที่ทำลายป่าไม้ เป็นต้น

การลงทุนบางประเภทต้องเป็นการร่วมลงทุนกับหน่วยงานภาครัฐ หรือต้องได้รับการอนุมัติเป็นกรณีพิเศษ เช่น การผลิตบุหรี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การผลิตภาพยนตร์ การผลิตอัญมณี ธุรกิจสื่อสารมวลชน ธุรกิจสิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ และการพัฒนาที่ดิน เป็นต้น

ตารางที่ 22 ธุรกิจที่ห้ามลงทุนและมีเงื่อนไขในการลงทุน

ประเภทกิจการ	ข้อจำกัด / เงื่อนไข
1. อุตสาหกรรมที่ห้ามลงทุนทั้งชาวกัมพูชาและชาวต่างชาติ	
-การผลิตและกระบวนการผลิตที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	- ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
- อุตสาหกรรมการผลิตไม้เลื้อย ไม้อัด ผลิตภัณฑ์จากไม้ในท้องถิ่น	- ไม่มีการอนุญาตเพิ่ม
-การผลิตสารเคมีอันตรายต่อสุขภาพชุมชน และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	- ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
-การผลิตสารเคมีอันตรายหรือการใช้ประโยชน์จากสารเคมีที่มีอันตราย	-ไม่ได้รับอนุญาตตามความตกลงในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ
- อุตสาหกรรมการผลิตที่รักษาโรคทางจิต	-สารที่รักษาโรคทางจิตไม่อนุญาตตามรายการตารางที่ 1 และต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข สำหรับสารที่รักษาโรคทางจิตตามรายการในตารางที่ 2 และ 3
- การผลิตและกระบวนการผลิตสารเสพติด	- ไม่อนุญาต
- การผลิตอาวุธและอาวุธยุทธภัณฑ์	- ตามนโยบายป้องกันประเทศ
- การผลิตปะทัดและดอกไม้เพลิง	- รายการที่ต้องควบคุม
-การผลิตที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและการป้องกันประเทศ	- ตามนโยบายการป้องกันประเทศ
2. อุตสาหกรรมที่เปิดให้นักลงทุนต่างชาติโดยมีเงื่อนไข	
- การผลิตบุหรี / ยาสูบ	- เพื่อส่งออกเท่านั้น
- การผลิตแอลกอฮอล์	- ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
- การผลิตภาพยนตร์	- ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
- การผลิตอิฐที่ทำจากดินเหนียว กระเบื้อง โรงสีข้าว	- ต้องมีการร่วมทุนกับชาวกัมพูชา
- การผลิตงานแกะสลักที่ทำจากไม้และหิน	- ต้องมีการร่วมทุนกับชาวกัมพูชา

ประเภทกิจการ	ข้อจำกัด / เงื่อนไข
- การทอผ้าไหม	- ต้องมีการร่วมทุนกับชาวกัมพูชา
3. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริการ	
- สิ่งพิมพ์และการเผยแพร่	- ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปกรรม และกระทรวงข่าวสาร
- การผลิตเทป สิ่งพิมพ์อื่นๆ การพิมพ์และกิจการที่เกี่ยวข้อง กิจการด้านวิทยุและโทรทัศน์	- นักลงทุนต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49

ตารางที่ 23 การลงทุนในภาคเกษตรกรรม ประมง ป่าไม้และเหมืองแร่ที่ห้ามต่างชาติลงทุน

ประเภทกิจการ	ข้อจำกัด / เงื่อนไข
ปฐพีศาสตร์	
- พืชพื้นเมือง เช่น ยา สมุนไพร และพืชอื่นๆ	สงวนไว้ให้กับเกษตรกรชาวกัมพูชา
- ทรัพยากรพันธุกรรมธัญพืช พืชที่มีผล พืชอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมแปรรูปที่เกี่ยวข้อง	- ต้องเป็นหุ้นส่วนกับสมาคมเกษตรกรท้องถิ่นและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
ปศุสัตว์	
- ห้ามเลี้ยงสัตว์พันธุ์พื้นเมือง เช่น ไก่ โค กระบือ เป็ด	สงวนไว้ให้กับกิจการขนาดเล็กของชาวกัมพูชา
- ภาคปศุสัตว์ที่เปิดให้นักลงทุนต่างชาติโดยมีข้อจำกัด ได้แก่ การเลี้ยงไก่กระทง ไก่ไข่ โคเนื้อ แกะ แพะ หมู เป็ด ไก่ และม้า	- ต้องเป็นหุ้นส่วนกับกิจการขนาดเล็กของชาว กัมพูชา
ป่าไม้	
- ผลิตภัณฑ์จากป่า สัตว์วิทยา ป่าไม้สำหรับอุตสาหกรรม	ตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติ
การประมง	
การจับปลาน้ำจืด ปลาเหลือง ปลาดุกยักษ์ จระเข้ และปลาอื่น	สงวนไว้ให้กับกิจการขนาดเล็กของชาว กัมพูชา
เหมืองแร่	
- แร่กัมมันตภาพรังสี	- ตามนโยบายความมั่นคงของประเทศ
- การทำเหมืองแร่ขนาดเล็ก	- สงวนไว้ให้กับชาว กัมพูชา

ที่มา : ASEAN Investment Area

ขั้นตอนการจดทะเบียน

นักลงทุนที่ประสงค์จะขอรับการส่งเสริมการลงทุน จะต้องจดทะเบียนเป็นผู้ลงทุนพร้อมเสนอรายละเอียดโครงการที่จะลงทุน กับ CDC หรือ PIMS หากต้องการลงทุนมากกว่า 1 โครงการ จะต้องแยกเสนอโครงการ CDC หรือ PIMS จะมอบหนังสือรับรองการจดทะเบียนแบบมีเงื่อนไข (Conditional Registration Certificate) ให้กับผู้จดทะเบียน ภายใน 3 วันทำการ หลังยื่นเอกสารขอจดทะเบียน ยกเว้นกรณีดังนี้

- โครงการที่เสนอมีข้อมูลและเอกสารไม่สมบูรณ์
- โครงการที่เสนอ อยู่ในรายการที่ห้ามลงทุน หรือเป็นโครงการที่ได้รับสิทธิพิเศษในการลงทุนอยู่แล้ว

ในกรณีที่ข้อเสนอหรือเอกสารประกอบไม่สมบูรณ์ CDC ต้องชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ให้กับผู้ขออย่างชัดเจน เพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง CDC หรือ PIMS จะออกใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration Certificate) ให้กับผู้ลงทุน ภายในเวลา 28 วันหลังการออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนแบบมีเงื่อนไข ซึ่งก่อนการออกใบรับรองนี้ CDC หรือ PIMS จะต้องดำเนินการในรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารใบรับรอง ใบอนุญาต และเอกสารจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่างๆ

การเพิกถอนหรือยกเลิกใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration Certificate) ใบรับรองจะถูกเพิกถอนหรือยกเลิกหากพบว่า ผู้ลงทุนได้มาซึ่งใบรับรองอย่างไม่ถูกต้อง และผู้ลงทุนไม่ดำเนินการใดๆ ในเวลา 6 เดือน นับจากวันที่ได้รับอนุมัติให้ลงทุน ยกเว้นโครงการลงทุนนั้นๆ เป็นโครงการที่ได้รับสัมปทานจากภาครัฐซึ่งจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดอื่นๆ CDC หรือ PIMS จะแจ้งให้ผู้ลงทุนทราบเป็นลายลักษณ์อักษรถึงการเพิกถอนหรือการยกเลิกใบรับรอง และ ผู้ลงทุนสามารถยื่นอุทธรณ์กับประธานคณะกรรมการ CDC ภายใน 20 วัน หลังจากได้รับหนังสือดังกล่าว

โครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติก่อนการแก้ไขกฎหมายการลงทุนในปี 2003

โครงการลงทุนนี้ต้องยื่นขอใบรับรองการลงทุน (Certificate of Recognition) จาก CDC ซึ่งจะอนุญาตให้ใช้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนเดิมจนถึงสิ้นปี 2008 ทั้งนี้ผู้ลงทุนที่ได้รับอนุมัติโครงการก่อนการแก้ไขกฎหมายและภายใต้กฎหมายส่งเสริมการลงทุนฉบับแก้ไข จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนต่อเมื่อได้รับใบรับรองสิทธิประโยชน์ (Certificate of Compliance) จาก CDC แล้ว

ใบรับรองสิทธิประโยชน์

CDC จะออกใบรับรองสิทธิประโยชน์ในการลงทุนให้กับผู้ลงทุนภายในเวลา 90 วัน หลังสิ้นสุดปีงบประมาณ หากไม่มีการออกใบรับรองในช่วงเวลาดังกล่าวให้ถือว่าผู้ลงทุนได้รับการรับรองสิทธิประโยชน์

แล้ว CDC มีสิทธิเพิกถอน ใบรับรองสิทธิประโยชน์หากพบว่าผู้ลงทุนไม่ได้รายงานข้อมูลครบถ้วนตามที่กำหนด โดยผู้ลงทุนจะสูญเสียสิทธิประโยชน์ทั้งหมดหากถูกเพิกถอนใบรับรองดังกล่าว

ข้อกำหนดในการรายงานข้อมูล

ผู้ลงทุนจะต้องรายงานข้อมูลการเสียภาษีพร้อมใบรับรองสิทธิประโยชน์ให้กับกรมสรรพากรเป็นรายเดือนและรายปี ผู้ลงทุนต้องส่งมอบเอกสารการนำเข้าสินค้าให้กับ CDC และกรมสรรพากร ภายใน 30 วัน หลังเสร็จสิ้นกระบวนการศุลกากร ผู้ลงทุนจะต้องส่งมอบรายงานงบการเงินประจำปีให้กับกรมสรรพากร ก่อนวันที่ 31 มีนาคมของปีงบประมาณถัดไปทุกปี และผู้ลงทุนจะต้องรายงานผลการผลิต การนำเข้า และการส่งออกให้กรมสรรพากรทราบทุกๆ ไตรมาส

การควบคุมและการซื้อกิจการ

ก่อนการควบคุมหรือซื้อขายกิจการที่มีการถ่ายโอนหุ้นมากกว่าร้อยละ 20 ของปริมาณหุ้นทั้งหมด ผู้ลงทุนจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ CDC หรือ PMIS ทราบภายในเวลา 10 วันทำการ เพื่อขอรับสิทธิประโยชน์ ต่อเนื่องในการลงทุน โดย CDC หรือ PMIS จะแจ้งผลการพิจารณา (อนุมัติหรือปฏิเสธ) ให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ภายใน 10 วันทำการหลังได้รับการแจ้ง

4.4 การให้สิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ)

“คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา (CSEZB)” จัดตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อควบคุมโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้มีการออก “กฎศกียกยอยฉบับที่ 148 ว่าด้วยเรื่องการจัดตั้งและการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ” (กฎศกียกยอยเขตเศรษฐกิจพิเศษ) เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2005

1. ความคิดพื้นฐานและเงื่อนไขสำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- โครงการเขตเศรษฐกิจพื้นฐานหมายถึง เขตพิเศษเพื่อการพัฒนาภาคเศรษฐกิจซึ่งจะนำ การดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมและกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องมารวมเข้าไว้ด้วยกันและอาจจะ รวมไปถึงเขตอุตสาหกรรมทั่วไปและ/หรือเขตนิคมการผลิตเพื่อส่งออก เขตเศรษฐกิจพิเศษ ในแต่ละเขตจะมีพื้นที่การผลิตซึ่งอาจจะมีเขตการค้าเสรี พื้นที่การให้บริการ พื้นที่สำหรับอยู่ อาศัยและพื้นที่การท่องเที่ยว
- โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีพื้นที่ขนาด 50 เฮกตาร์ พร้อมกับมีตำแหน่งที่ตั้งและ ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ที่แน่นอน
- ต้องมีรั้วล้อมรอบ (สำหรับเขตนิคมการผลิตเพื่อส่งออก เขตเสรีทางการค้า และสำหรับที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างของผู้ลงทุนแต่ละรายในแต่ละเขต)
- ต้องมีอาคารสำนักงานบริหารและสำนักงานบริหารเขตเศรษฐกิจ และต้องจัดให้มีโครงสร้าง พื้นฐานอันจำเป็นทั้งหมด
- ต้องมีโครงการระบายน้ำ โครงการการบำบัดน้ำเสีย ตำแหน่งที่ตั้งสำหรับการจัดเก็บ และการจัดการกากของเสียที่เป็นของแข็ง มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และโครงสร้าง พื้นฐานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร

2. โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ได้รับอนุมัติ

- โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกง – ตั้งอยู่ใกล้ชายแดน ตามเส้นทาง NR 4 และ NR 48 จากกรุงพนมเปญ (NR 48 คาดหมายให้เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงอาเซียนหมายเลข 10)
- โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ Stung Hao และ S.M.C ตั้งอยู่รอบๆ เมืองสีหนุวิลล์และ สามารถเดินทางโดยใช้เส้นทาง NR 4
- โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ Duang Chiv จังหวัดตะแก้ว ตั้งอยู่บนเส้นทาง NR 4
- โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ N.L.C และ Manhattan อยู่ใกล้กับชายแดนกัมพูชา-เวียดนาม บนเส้นทาง NR 1
- โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ Chay Chay, ปอยเปต ตั้งอยู่ใกล้กับชายแดนไทยบนเส้นทาง NR 5
- โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ ตั้งอยู่บนเส้นทาง NR 4 และอยู่ห่างจากท่าอากาศยานนานาชาติกรุงพนมเปญ 8 กิโลเมตร

3. ขั้นตอนการพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ SEZ

ผู้พัฒนาเขตต้องมีความสามารถและหน้าที่ดังนี้

- ต้องมีเงินทุนและวิธีการความตั้งใจเพียงพอที่จะพัฒนาสิ่งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานภายในเขต รวมทั้งบุคลากรที่จะจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ของเขตด้วย
- มีสิทธิตามกฎหมายในการเป็นเจ้าของที่ดินสำหรับการก่อตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- ก่อสร้างโครงการพื้นฐานต่าง ๆ ภายในเขต
- ให้เช่าที่ดินและจัดหา กำหนดการบริการต่าง ๆ ภายในเขต
- จัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและทำให้มีความมั่นคงปลอดภัยอย่างดีมีระเบียบภายในเขตตลอดเวลา ฯลฯ

4. ขั้นตอนการพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษภายใต้สภาเพื่อการพัฒนาภูมิภาค (CDC) เป็นองค์กร “ให้บริการแบบครบวงจร” รับผิดชอบดูแลการพัฒนา การจัดการ และการควบคุมดูแลการดำเนินงานของโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ และคณะกรรมการบริหารโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นกลุ่มจัดการบริหารของรัฐที่มีวิธีการแบบ “การให้บริการแบบครบวงจร” ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษและก่อตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษภูมิภาคเพื่อจะได้ประจำการอย่างถาวรในเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละเขต

“คณะกรรมการแก้ปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ TSC)” ซึ่งตั้งอยู่ที่สภาเพื่อการพัฒนาภูมิภาคมีหน้าที่ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับประเด็นทางด้านเทคนิคหรือกฎหมายหรือประเด็นที่อยู่ภายใต้กรอบอำนาจร่วมกันของกระทรวงหรือหน่วยงาน และเรื่องที่อยู่นอกเหนืออำนาจของคณะกรรมการบริหารโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษภูมิภาค และยังมีหน้าที่ในการเป็นกลไกคอยรับคำร้องทุกข์และแก้ปัญหาให้กับคำร้องทุกข์เหล่านั้นที่ยื่นโดยนักพัฒนาและผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ คณะกรรมการแก้ปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 24 องค์ประกอบของคณะกรรมการแก้ปัญหาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

(1) ประธานสภาเพื่อการพัฒนาภูมิภาค	ประธาน
(2) รัฐมนตรีประจำคณะรัฐมนตรี	กรรมการ
(3) รัฐมนตรีเศรษฐกิจและการคลัง	กรรมการ
(4) รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
(5) กระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง	กรรมการ
(6) รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม	กรรมการ

(7) รัฐมนตรีว่าการอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน	กรรมการ
(8) รัฐมนตรีโยธาธิการและการคมนาคม	กรรมการ
(9) รัฐมนตรีแรงงานและการฝึกวิชาชีพ	กรรมการ
(10) เลขาธิการสภาเพื่อการพัฒนาสัมปชาน	กรรมการ
(11) เลขาธิการคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษสัมปชาน	เลขานุการ

ตารางที่ 25 ขั้นตอนการขอพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

รายการ	รายละเอียด
(1) การขอพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	นักพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษยื่นคำร้องขออนุมัติการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษและขอสมัครเป็นโครงการลงทุนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด (ค่าธรรมเนียมในการขอ: 7 ล้านบาท)
(2) การตรวจสอบคำขอ	คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษจะแจ้งให้นักพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทราบภายใน 28 วันทำการไม่ว่าจะอนุมัติหรือปฏิเสธคำขอก็ตาม
(3) การศึกษาความเป็นไปได้	นักพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะทำการศึกษาความเป็นไปได้ในด้านเศรษฐกิจ แผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานและเอกสารที่ได้รับการรับรองอื่นๆตามที่ระบุไว้ในเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนแบบมีเงื่อนไขอย่างละเอียดภายใน 180 วันทำการ
(4) เอกสารใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย	ภายใน 100 วันทำการหลังจากได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษให้การอนุมัติและอำนาจหน้าที่อันจำเป็นทั้งหมดจากรัฐบาลและออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย (FRC)
(5) การประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ	เมื่อคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย ก็จะมีการออกกฎระเบียบเพื่อให้คำจำกัดความการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและอาณาเขตของเขตเศรษฐกิจพิเศษ
(6) การถอนการอนุมัติ	คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษสัมปชานมีสิทธิที่จะถอนการอนุมัติเรื่องการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและสิทธิประโยชน์ที่ได้มอบให้โดยการออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย โดยอาศัยเหตุที่ว่านักพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมิได้จัดเตรียมให้มีเงินอย่างน้อยที่สุด 30% (สามสิบเปอร์เซ็นต์) ของเงินลงทุนทั้งหมดในโครงการภายใน 365 วัน (สามร้อยหกสิบห้าวัน)ทำการหลังจากได้รับเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนขั้นสุดท้าย

ตารางที่ 26 สิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ผู้รับประโยชน์	สิทธิประโยชน์
นักพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการยกเว้นภาษีกำไรสูงสุดถึง 9 ปี - ได้รับอนุญาตการนำเข้าอุปกรณ์และวัสดุก่อสร้างเพื่อใช้ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษและได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้าและภาษีอื่นๆ - นักพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยพื้นฐานอาจจะได้รับสัมปทานที่ดินจากรัฐเพื่อก่อตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ต่าง ๆ ตามชายแดนหรือพื้นที่ห่างไกลตามกฎหมายที่ดิน
ผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับสิทธิประโยชน์ในภาษีศุลกากรและภาษีเหมือนกับที่โครงการลงทุนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดอื่นๆ ได้รับ - ได้รับสิทธิประโยชน์ในภาษีมูลค่าเพิ่มที่อัตรา 0% เว้นแต่ผลผลิตในการผลิตจะถูกส่งออกไปยังตลาดภายในประเทศ จำนวนเงินที่ได้รับยกเว้นภาษีในทุกๆธุรกรรม การส่งออกจะต้องมีการบันทึกไว้ ในกรณีที่ผลผลิตถูกส่งออกไปยังตลาดภายในประเทศ ผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องจ่ายเงินภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่ได้นับที่กไว้ตามปริมาณที่ส่งออก
บุคคลที่มีสิทธิเหมือนกัน	<ul style="list-style-type: none"> - นักพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้ลงทุน หรือลูกจ้างชาว ต่างชาติมีสิทธิที่จะโอนเงินที่ได้รับจากการลงทุนและ เงินเดือนที่ได้รับในเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังธนาคารต่างๆ ที่ตั้งในประเทศอื่นๆ ภายหลังจากที่ได้ จ่ายภาษีแล้ว - ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติว่าเป็นชาวต่างชาติ ไม่มีการโอนกิจการเป็นของรัฐ ไม่มีการกำหนดราคา

5. ขั้นตอนการจดทะเบียนโครงการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเริ่มดำเนินการผลิตหรือให้บริการต่างๆ ในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกฎระเบียบภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษใดๆ จะต้องดำเนินการตามระเบียบวิธีขั้นตอนให้แล้วเสร็จโดยเตรียมเอกสารที่จำเป็นทั้งหมด นำไปยื่นต่อสำนักงานบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อจดทะเบียนขอเสนอการลงทุนในระหว่างเวลาทำการและยื่นต่อหัวหน้าคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษมีหน้าที่ตัดสินใจเรื่องการจัดทะเบียนข้อเสนอการลงทุนซึ่งขึ้นอยู่กับประเด็นในด้านกฎหมาย การบริหารและทางด้านเทคนิคและการออกเอกสารใบรับรองการจัดทะเบียนในขั้นสุดท้าย กระบวนการดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนการจัดทะเบียนการลงทุนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและกฎีกาย่อยว่าด้วยเรื่อง การบังคับใช้กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการลงทุน

สิทธิประโยชน์ใดๆ ที่ให้แก่ผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องได้รับการตัดสินใจจากคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยผ่านทางกลไกการให้บริการแบบครบวงจรซึ่งตั้งอยู่ในสถานที่ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ และต้องเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในเรื่องของคำร้องขออื่นๆ ทั้งหมดในขั้นตอนการลงทุนของผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีบทบาทในการเป็นผู้ให้บริการเพื่อจัดการกับปัญหาของผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษพร้อมกับหน่วยงานราชการของกระทรวงต่างๆ

6. สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

กฎีกาย่อยเขตเศรษฐกิจพิเศษบัญญัติว่า คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษจะตรวจสอบและมอบสิทธิประโยชน์ทั้งหลายแก่เขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ และสิทธิประโยชน์ทั้งหมดจะถูกนำไปกำหนดไว้ในเอกสารใบรับรองการจัดทะเบียนขั้นสุดท้าย

ในส่วนของกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการลงทุนปี 2003 ได้ให้คำจำกัดความในมาตรา 14.9 ว่า โครงการลงทุนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดซึ่งตั้งอยู่ในเขตส่งเสริมพิเศษหรือเขตนิคมการผลิตเพื่อส่งออกที่ถูกกำหนดขึ้นมา มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์และสิทธิพิเศษเหมือนกับโครงการลงทุนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดโครงการอื่นๆตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย สิทธิประโยชน์ซึ่งมอบให้แก่ักพัฒนาและผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

7. ข้อบังคับอื่น ๆ

ข้อบังคับสำหรับเขตนิคมการผลิตเพื่อส่งออก (EPZ) ใช้ข้อบังคับพิเศษ ดังนี้

- เขตนิคมการผลิตเพื่อส่งออกมีทางเข้า/ออกโดยเฉพาะซึ่งได้รับการกำหนดโดยคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- ไม่มีผู้ใดสามารถพักอาศัยได้หลังจากชั่วโมงการทำงาน ยกเว้นยามรักษาการณ์ที่อยู่ประจำและบุคคลอื่นๆ ซึ่งได้รับอนุญาตจากคณะบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- ตารางเวลาสำหรับการเข้าและออกจากเขตนิคมการผลิตเพื่อส่งออกสำหรับบุคคลซึ่งได้รับอนุญาตรวมถึงการส่งออกและนำเข้าสินค้าจะต้องถูกกำหนดขึ้นจากข้อบังคับภายในของคณะบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษตามข้อตกลงระหว่างนักพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและคณะบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ
- การนำเข้า/ส่งออกสินค้าไปยัง/จากเขตนิคมการผลิตเพื่อส่งออก

รัฐบาลกัมพูชาได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษหลายแห่ง ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้อยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายลูกที่วาดด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือ SEZ-SD มีสาระสำคัญ ดังนี้

- กฎหมายว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษ กล่าวถึงระเบียบขั้นตอน และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตการผลิตเพื่อการส่งออก (100 เปอร์เซ็นต์)
- การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ต้องได้รับการอนุมัติจากสภาพัฒนาแห่งชาติ โดยประกอบด้วยเงื่อนไข ดังนี้
  - มีพื้นที่มากกว่า 50 เฮกตาร์ขึ้นไป
  - มีระบบป้องกันน้ำท่วม ระบบน้ำใช้ที่ดี ระบบไฟฟ้า และการคมนาคมขนส่ง
  - มีชุมชนที่พักอาศัยให้กับลูกจ้าง พร้อมระบบถนน สวนสาธารณะ และระบบป้องกันอัคคีภัยที่ดี
  - ระบบระบายและบริหารจัดการน้ำเสีย ระบบรักษาสิ่งแวดล้อม และระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 27 ขั้นตอนการขอจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

หน่วยงาน/องค์กร	ขั้นตอนสำคัญ	เงื่อนไขเวลา
CDC	ผู้ลงทุนยื่นใบสมัครและลงทะเบียนโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและจ่ายค่าสมัคร	ไม่มีเงื่อนไขเวลา
One-Stop Service Committee at CDC	พิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติโครงการ	ภายใน 28 วันของการยื่นใบสมัคร
CDC	แจ้งให้ผู้ลงทุนทราบผลการพิจารณา พร้อมออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนแบบมีเงื่อนไข	ภายใน 28 วันของการยื่นใบสมัคร
CDC	ผู้ลงทุนยื่นรายละเอียดแผนงาน ผลการศึกษา ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม แผนการก่อสร้าง เอกสารการขออนุมัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ภายใน 180 วัน ของการออกเอกสารใบรับรองการจดทะเบียนแบบมีเงื่อนไข
CDC และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	CDC จะเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกเอกสารใบรับรอง พร้อมออกเอกสารใบรับรองการลงทะเบียนขั้นสุดท้าย	ภายใน 100 วัน ของการยื่นรายละเอียดแผนงานโครงการ
สภาคณะรัฐมนตรี	ออกประกาศคณะรัฐมนตรีรับรองการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ	เวลาเกี่ยวกับการออกเอกสารใบรับรองการ

8. โครงสร้างการบริหารจัดการ

สภาการพัฒนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกำกับดูแล กำหนดขอบเขตและกฎระเบียบในด้านการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

คณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นคณะกรรมการบริหารเขตเศรษฐกิจนั้นๆ มีโครงสร้างองค์กร ดังนี้

ตารางที่ 28 โครงสร้างคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษ

องค์กร/หน่วยงาน	รายละเอียด
ประธาน	ประธานคณะกรรมการ 1 คน โดยสามารถมีรองประธานได้มากกว่า 2 คน คุณสมบัติต้องปรากฏในรายละเอียดแผนงานโครงการ
สถานที่ตั้ง	ภายในเขตเศรษฐกิจ โดยต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน
องค์ประกอบ	ได้รับการแต่งตั้งโดยกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
อำนาจ	กระทรวงนั้นๆ มอบอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่
เวลาในการดำรงตำแหน่ง	3 ปี และต่อระยะเวลาได้
หน้าที่ความรับผิดชอบ	ตามที่ได้รับมอบหมาย
แผนกทั่วไป	ตรวจสอบการนำเข้า-ส่งออกของสินค้าและการเข้า-ออกของบุคคลในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามพันธสัญญาระหว่างผู้บริหารเขตเศรษฐกิจฯ ผู้ลงทุน และ CDC
แผนกศุลกากร	ให้แบบฟอร์มการนำเข้าส่งออกที่เกี่ยวข้อง พร้อมจัดเก็บภาษีศุลกากรและค่าธรรมเนียมต่างๆ
แผนกลงทะเบียน	ลงทะเบียนผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจฯ
การรายงาน	รายงานผลการดำเนินงานรายเดือน ไตรมาส และรายปีให้กับ CDC

ตารางที่ 29 บทบาทหน้าที่ผู้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

หน้าที่ความรับผิดชอบ	รายละเอียด
การเงิน	รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและบริหารจัดการโครงการ
ที่ดิน	เป็นเจ้าของที่ดินหรือลงทุนในที่ดิน (เช่าระยะยาว)

โครงสร้างพื้นฐาน	จัดหา/พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นทั้งหมด
บริหารและการตลาด	เตรียมการด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องและส่งเสริมการตลาด การขายทั้งในและต่างประเทศ
การรายงาน	รายงานให้กับ CDC และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอื่นๆทราบ

ตารางที่ 30 สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจาก CDC

ภาษี ค่าธรรมเนียม	สิทธิประโยชน์
ภาษีของผลกำไร	ได้รับการยกเว้นเป็นเวลา 9 ปี
ภาษีนำเข้า	ยกเว้นภาษีสำหรับการนำเข้าอุปกรณ์ก่อสร้าง เครื่องจักร และเครื่องมือในการขน/เคลื่อนย้ายวัสดุต่างๆ ที่ใช้ในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ร้อยละ 0 สำหรับการนำเข้าโดยผู้พัฒนาและผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ
การแลกเปลี่ยนเงินตรา	ส่งรายได้กลับประเทศได้อย่างเสรีหลังหักภาษี
การรับประกันการลงทุน	ได้รับการประกันด้าน 1) การยึดเป็นของรัฐ 2) การกำหนดราคา 3) การอำนวยความสะดวกด้านการแลกเปลี่ยนเงินตรา
ที่ดิน	ผู้พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอาจได้รับสัมปทานที่ดินเป็นเวลานานถึง 99 ปี
เขตการลงทุน	ผู้ลงทุนในเขตลงทุนต่างๆ อาจได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพิ่มเติมภายใต้กฎหมายส่งเสริมการลงทุน

กฎระเบียบพิเศษสำหรับเขตการผลิตเพื่อการส่งออก (EPZ)

- การนำเข้า- ส่งออก – ในเขตพิเศษสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก ถือเป็นปฏิบัติเสมือนเป็นการนำเข้า ส่งออกทั่วไป คือต้องดำเนินการเรื่องเอกสารที่ถูกต้อง
- ข้อจำกัด - ห้ามประกอบธุรกิจขายส่งในเขต EPZ การนำสินค้าออกจากเขต การสั่งซื้อวัตถุดิบในประเทศ และการทำลายสินค้า จะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการฯ

การจำกัดขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน

กฎหมายการบริหารจัดการที่ดิน ได้กำหนดหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในกัมพูชา โดยในบางกรณีรัฐอาจกำหนดให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้ในเฉพาะเขตหรือพื้นที่เท่านั้น ซึ่งนักลงทุนต้องศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจกับประเด็นนี้

การขออนุญาตก่อสร้าง

การก่อสร้างทุกชนิดจะต้องได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานราชการที่กำกับดูแลพื้นที่นั้นๆ สิ่งก่อสร้างที่มีพื้นที่มากกว่า 3 พันตารางเมตรขึ้นไป ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง ใบอนุญาตประกอบการธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายอสังหาริมทรัพย์ ปี 2007

กฎหมายสัญญาและการบังคับใช้

กฎหมายสัญญาของกัมพูชามีเนื้อหาค่อนข้างสั้น แต่ครอบคลุมรายละเอียดเบื้องต้นของกฎหมายสัญญาทุกชนิดอย่างครบถ้วน โดยมีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจระบบตลาดที่มีหลักการความเป็นเสรีของตัวบทกฎหมาย กฎหมายสัญญาของกัมพูชาประกาศบังคับใช้ในปี 1988 เนื้อหาของกฎหมายครอบคลุมรูปแบบของสัญญา การบังคับใช้ การตีความ และให้ความสำคัญกับสัญญาขาย สัญญาเช่า สัญญากู้ยืม เป็นหลัก ถึงแม้ว่ากฎหมายสัญญาของกัมพูชายังขาดรายละเอียดเชิงลึก แต่คู่สัญญาก็สามารถใช้ประโยชน์จากกฎหมายดังกล่าวได้ ตามสิทธิประโยชน์ที่จะพึงมีและพึงได้

4.5 กฎหมายแรงงาน

การจ้างงานในกัมพูชาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายแรงงาน ปี 1997 บังคับใช้โดยกระทรวงการสังคม แรงงาน การฝึกอบรมและฟื้นฟูเยาวชน (Ministry of Social Affairs, Labor, Vocational Training and Youth Rehabilitation: MoSALVY) กฎหมายฉบับนี้ปรับปรุงมาจากฉบับปี 1992 โดยเน้นสร้างความเข้มแข็งด้านอำนาจต่อรองให้กับสหภาพแรงงาน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและมาตรฐานของประเทศที่สมควรได้รับสิทธิพิเศษ MFN

นายจ้างต้องจดทะเบียนการจ้างแรงงานกับ MoSALVY ภายใน 30 วัน นับแต่ประกอบกิจการและต้องรายงานทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในกัมพูชาต้องได้รับใบอนุญาตให้ทำงาน (Work permit) ส่วนชาวกัมพูชาต้องมีสมุดคู่มือการจ้างงาน ซึ่งจดทะเบียนกับ MoSALVY

นักลงทุนต่างชาติไม่ถูกจำกัดสิทธิในการจ้างงานในกัมพูชา ในทางตรงกันข้ามแม้กฎหมายได้กำหนดข้อจำกัดในการจ้างแรงงานที่เป็นต่างชาติ แต่กฎหมายแรงงานของกัมพูชาค่อนข้างอนุโลมในทางปฏิบัติ เนื่องจากกัมพูชามีความต้องการแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์จากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

1. แรงงานต่างชาติ

กฎหมายการลงทุนอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างชาติพร้อมครอบครัวได้ แต่แรงงานเหล่านี้ต้องมาจากสาขาธุรกิจและทักษะที่ไม่มีในกัมพูชาหรือเป็นที่ต้องการในกัมพูชาเท่านั้น แรงงานต่างชาติที่จะได้รับอนุญาตให้ว่าจ้างได้ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- มีหนังสือประจำตัวแรงงานและได้รับใบอนุญาตทำงานจากกระทรวงแรงงานฯ
- เดินทางเข้ามาในกัมพูชาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

- มีสิทธิในการพำนักอยู่ในกัมพูชา
- มีหนังสือเดินทางที่มีอายุครอบคลุมการจ้างงาน
- มีชื่อเสียงและพฤติกรรมที่ดี
- สุขภาพร่างกายเหมาะสมกับงาน
- ไม่เป็นโรคติดต่อ

ค่าอากรสำหรับสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงานของชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศกัมพูชา ซึ่งมีกำหนดระยะเวลา อัตรา 100 เหรียญสหรัฐต่อปี ส่วนผู้ซึ่งอยู่อาศัยเป็นการถาวร อัตรา 50 เหรียญสหรัฐต่อปี โดยกำหนดให้ชำระก่อน วันที่ 31 มีนาคม ของแต่ละปี (ตามประกาศเลขที่ 302/97 ลงวันที่ 18 กันยายน 1997 ของกระทรวงกิจการสังคม แรงงานและทหารผ่านศึก)

การทำสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงานของชาวต่างชาติที่ทำงานในกัมพูชาที่มีกำหนดระยะเวลา ต้องมีเอกสารดังนี้

- แบบฟอร์มขอทำสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงาน ซึ่งติดแสตมป์ 1,000 เรียล
  - สำเนาหนังสือเดินทาง
  - ใบอนุญาตให้อยู่อาศัยอย่างถูกต้อง ซึ่งออกโดยกระทรวงมหาดไทย
  - หนังสือรับรองสุขภาพ จากกรมแพทย์แรงงาน
  - ค่าอากร 100 ดอลลาร์สหรัฐ
  - รูปถ่าย ขนาด 4 x 6 ซม. จำนวน 4 ใบ
- สำหรับชาวต่างชาติที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและอยู่อาศัยเป็นการถาวร ต้องมีเอกสารดังนี้
  - แบบฟอร์มขอทำสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงานซึ่งติดอากรแสตมป์ 1,000 เรียล
  - ใบอนุญาตให้อยู่อาศัยเป็นการถาวรในกัมพูชา ซึ่งออกให้โดยกระทรวงมหาดไทย
  - ค่าอากร 50 ดอลลาร์สหรัฐ
  - รูปถ่าย ขนาด 4 x 6 ซม. จำนวน 4 ใบ

ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานต้องชำระค่าอากรสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงาน ภายในเดือนมีนาคมของแต่ละปี ผู้ที่ไม่ชำระค่าอากรตามระยะเวลาที่กำหนด จะถูกปรับเท่าตัวตามจำนวนปีที่ไม่ได้ชำระ (ตามประกาศ เลขที่ 520 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 1997 ของกระทรวงกิจการสังคม แรงงานและทหารผ่านศึก)

ห้ามเจ้าของโรงงาน หรือ ผู้ประกอบการ จ้างแรงงานชาวต่างชาติที่ไม่มีสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงาน และห้ามจ้างแรงงานชาวต่างชาติเกินกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานชาวกัมพูชาในแต่ละสถานประกอบการ โดยจำนวนสูงสุด 10% นี้สามารถจ้างแรงงานต่างชาติได้ในสัดส่วนดังนี้

- เจ้าหน้าที่ทำงานในสำนักงานไม่เกิน 3%

- ผู้เชี่ยวชาญไม่เกิน 6%
- คนงานที่ไม่มีความชำนาญไม่เกิน 1%

ในกรณีที่ต้องจ้างเจ้าหน้าที่ หรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติเกินกว่าจำนวนที่กำหนดโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เจ้าของโรงงานหรือผู้ประกอบการต้องทำหนังสือขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรต่อกระทรวง กิจการสังคม แรงงาน และทหารผ่านศึก

สัญญาจ้างแรงงานชาวต่างชาติทุกคน ต้องจัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมระบุเงื่อนไขของ อาชีพและเหตุผลอื่นๆ ที่จำเป็นให้ชัดเจน (ตามประกาศเลขที่ 185 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 1997 ของ กระทรวงกิจการสังคม แรงงาน และทหารผ่านศึก)

ผู้ว่าจ้างต้องเตรียมเอกสารเกี่ยวกับลูกจ้างเพื่อขอวีซ่าทำงานให้กับลูกจ้าง กฎหมายกัมพูชาไม่จำกัด จำนวนลูกจ้างชาวต่างชาติ ที่บริษัทสามารถว่าจ้างได้ โดยเฉพาะในระดับบริหาร อย่างไรก็ตามกฎหมาย กำหนดเพดานการจ้างแรงงานชาวต่างชาติไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด

2. พันธกิจในการรายงาน

ตามกฎหมายแรงงานบริษัทจะต้องทำหนังสือแจ้งกระทรวงฯ ทุกครั้งที่มีการจ้างหรือไล่พนักงาน ออก รวมทั้งในกรณีหยุดดำเนินการธุรกิจ ซึ่งทุกบริษัทจะต้องมีหนังสือการเปลี่ยนแปลงการจ้างงาน หนังสือ รายงานพนักงาน และหนังสือการจัดตั้งบริษัท ซึ่งรูปแบบรายละเอียดอยู่ในกฎหมายแรงงานฯ โดยผู้ ตรวจสอบการจ้างงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงจะเป็นคนลงนามการตรวจสอบในหนังสือดังกล่าวทุก ครั้ง บริษัทใดที่มีการจ้างงานมากกว่า 8 คนขึ้นไปจะต้องมีข้อกำหนดและระเบียบปฏิบัติภายในให้กับแรงงาน เหล่านั้นได้รับทราบและถือปฏิบัติ ซึ่งข้อกำหนดนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ตรวจสอบการจ้างงานของ กระทรวง

3. สัญญาการจ้างงาน

การจ้างแรงงานที่เป็นชาวกัมพูชาอาจทำเป็นสัญญาว่าจ้างที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือสัญญาปาก เปล่าก็ได้ แต่การจ้างแรงงานที่เป็นชาวต่างชาติจะต้องมีสัญญาการจ้างงานที่ชัดเจน สัญญาการจ้างงานที่มี กำหนดเวลาเกิน 2 ปี ให้ถือว่าเป็นสัญญาจ้างถาวร ระยะเวลาในการทดลองงานไม่ควรเกิน 1 เดือนสำหรับ แรงงานที่ไม่มีทักษะ ไม่เกิน 2 เดือน สำหรับแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ และไม่เกิน 3 เดือนสำหรับ แรงงานทั่วไป

การจ้างงานที่ไม่จำกัดระยะเวลาจะต้องจัดทำเป็นข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างลูกจ้างและ นายจ้าง ซึ่งนายจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาจ้างตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งลูกจ้างที่ถูกบอกเลิกการจ้างโดย ไม่มีการแจ้งล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร มีสิทธิในการเรียกร้องค่าชดเชยและค่าเสียหายต่างๆ ตามที่

กฎหมายกำหนด ยกเว้นกรณีที่ลูกจ้างถูกไล่ออกเนื่องจากกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดและระเบียบภายในของบริษัท

4. แรงงานและสภาพแรงงาน

กฎหมายแรงงานปี 1997 ให้สิทธิพิเศษแก่แรงงานในการก่อตั้งและรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงาน ซึ่งผู้ว่าจ้างไม่มีสิทธิปฏิเสธการจ้างแรงงานที่เป็นสมาชิกสหภาพได้ ลูกจ้างและผู้ว่าจ้างสามารถเลือกบุคคลที่เป็นกลางขึ้นมาเป็นตัวประสานหรือตัวเชื่อมในองค์กรได้

กฎหมายกำหนดให้แรงงานมีสิทธิในการสไตรค์ โดยจะต้องเป็นผลมาจากการลงประชามติของสมาชิกในสหภาพแรงงานนั้นๆ ซึ่งก่อนการสไตรค์ใดๆ สหภาพแรงงานจะต้องแจ้งให้นายจ้างและกระทรวงแรงงานทราบล่วงหน้าก่อนอย่างน้อย 7 วัน การสไตรค์ต้องเป็นไปด้วยความสงบ โดยต้องไม่ขัดขวางการทำงานของพนักงานคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมการสไตรค์

5. ค่าจ้าง

กัมพูชาไม่มีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ยกเว้นในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ ที่มีการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำไว้ที่ 45 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน (ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2551 ปรับเป็น 51 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน สำหรับในระยะฝึกงาน และ 50 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือนเมื่อผ่านระยะฝึกงาน)

การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมอื่นๆ ให้เป็นไปในแนวทางที่สนับสนุนการครองชีพประจำวัน และต้องเป็นไปเพื่อเหตุผลทางมนุษยธรรม โดยทั่วไปอัตราจ้างในกัมพูชา กำหนดในสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ มีดังนี้

ตารางที่ 31 อัตราค่าจ้างในกัมพูชา

อัตราค่าจ้างต่อเดือน(US\$)	ประเภทของแรงงาน
50-60	แรงงานหนัก เช่น กรรมกรแบกหาม คนงานก่อสร้าง
100-150	ลูกจ้างทั่วไปเช่น คนขับรถพนักงานขายของพนักงานส่งของ
150-300	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน
800-1,000 หรือมากกว่า	เจ้าหน้าที่บริหารระดับต้น

6. ข้อกำหนดเกี่ยวกับสวัสดิการแรงงาน

กฎหมายแรงงานได้กำหนดเงื่อนไขและผลประโยชน์ในการจ้างงานต่างๆ เช่น การจ่ายค่าทดแทน ชั่วโมงในการทำงาน การลางาน การลาคลอด วันหยุด กฎระเบียบการจ้างแรงงานเด็กและสตรี เป็นต้น

ชั่วโมงในการทำงานสูงสุดต้องไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยให้มีการจ่ายค่าล่วงเวลาการทำงาน ปกติอยู่ระหว่าง 1.30 ถึง 2.0 เท่าของอัตราค่าจ้างปกติ

กฎหมายกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิลาหยุดประจำปี ได้ปีละ 18 วัน เพิ่มขึ้นปีละ 1 วัน หลังการจ้างงานครบ 3 ปีขึ้นไป การลาคลอด อนุญาตให้ลูกจ้างที่ทำงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป สามารถลาคลอดได้ 90 วัน โดยให้ได้รับค่าจ้างครึ่งหนึ่งของเงินเดือน การลาในกรณีอื่นๆ สามารถลาได้ไม่เกิน 7 วันต่อปี ซึ่งจำนวนนี้สามารถนำไปหักออกจากจำนวนวันลาประจำปีได้

บริษัทที่มีการจ้างลูกจ้างที่เป็นสตรีมากกว่า 100 คนขึ้นไป จะต้องจัดหาสถานที่รับเลี้ยงและดูแลเด็ก หากไม่มีสถานที่รับเลี้ยงดังกล่าว นายจ้างจะต้องจ่ายค่ารับเลี้ยงเด็กให้กับลูกจ้างแทน

7. ความปลอดภัยในที่ทำงาน

นายจ้างต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกระทรวงแรงงาน เกี่ยวกับความปลอดภัยในที่ทำงาน การเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการทำงาน นายจ้างจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษา ยกเว้นอุบัติเหตุที่หนึ่งๆ เกิดจากความประมาทของลูกจ้างเอง นายจ้างต้องรายงานอุบัติเหตุที่เกิดในที่ทำงานให้กระทรวงแรงงาน ทราบเพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขปรับปรุง หากอุบัติเหตุเป็นผลให้ลูกจ้างต้องหยุดทำงานเป็นเวลาไม่เกิน 4 วัน ให้มีสิทธิในการรับค่าจ้างตามปกติ และหากหยุดงานเกิน 4 วันแต่ไม่เกิน 20 วัน ให้ลูกจ้างนั้นๆ มีสิทธิรับค่าชดเชยรายวันเพิ่มเติม (คำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ยประจำวัน) หากอุบัติเหตุทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายสาหัสและต้องหยุดงานเกิน 20 วันขึ้นไป ให้ทายาทหรือผู้รับผลประโยชน์ของลูกจ้างได้รับเงินชดเชยตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายกัมพูชาให้อำนาจศาลพิจารณาว่านายจ้างควรจ่ายเท่าไรหรือลูกจ้างสมควรจะได้รับเงินชดเชยเท่าใด โดยพิจารณาจากสาเหตุของอุบัติเหตุเป็นหลัก

8. การแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เกิดจากการจ้างงาน

ปัญหาข้อพิพาทระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในเบื้องต้น ควรได้รับการไกล่เกลี่ยโดยผู้ตรวจการจ้างงานระดับท้องถิ่นหรือจังหวัด หากพบว่าผลการไกล่เกลี่ยล้มเหลว ให้นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล

หากข้อพิพาทเป็นการพิพาทระหว่างนายจ้างกับสหภาพแรงงานหรือลูกจ้างทั้งหมด และหากไม่มีกระบวนการไกล่เกลี่ยที่ระบุไว้ในสัญญาการจ้างงาน ให้นายจ้างรายงานให้ผู้ตรวจการจ้างงานระดับท้องถิ่นหรือจังหวัดทราบภายใน 48 ชั่วโมง เพื่อที่กระทรวงแรงงาน จะแต่งตั้งผู้แทนทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายใน 15 วัน หากไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้ กระทรวงฯ จะเสนออนุญาตตุลาการพิจารณาในขั้นตอนต่อไป ภายในเวลา 15 วันหลังทราบผลการไกล่เกลี่ย ซึ่งกระบวนการทางอนุญาตตุลาการจะเริ่มต้นภายในเวลา 8 วันหลังการเสนอคดีข้อพิพาท การพิจารณาของอนุญาตตุลาการไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

ปัจจุบันกัมพูชายังไม่มีศาลแรงงาน ดังนั้นกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทการจ้างงานทุกระดับจึงเกิดขึ้นที่ศาลแขวงหรือศาลจังหวัดเป็นส่วนใหญ่

4.6 กฎหมายที่ดิน

กฎหมายที่ดิน ปี 2001 เป็นกฎหมายที่ปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับการลงทุนมากขึ้น โดยมีรายละเอียดด้านสิทธิในการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน การเช่า/สัมปทานที่ดินของรัฐ และการเช่าซื้อ เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ร่วมกับกฎหมายที่ดินปี 1992 โดยมีคณะกรรมการที่ดินระดับท้องถิ่นและคณะกรรมการที่ดินระดับประเทศ เป็นผู้รับผิดชอบภายใต้กฎหมายนี้

อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอยู่ระหว่างการดำเนินการของกระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง ซึ่งนักลงทุนจะต้องติดตามความคืบหน้าอยู่ตลอดเวลาเพื่อสิทธิประโยชน์ต่างๆที่ควรได้

1. โครงสร้างการลงทุนในที่ดิน

ผู้ที่มีสิทธิในการถือครองที่ดินในกัมพูชา ได้แก่ ผู้ที่มีสัญชาติกัมพูชาและนิติบุคคลที่มีสิทธิเสมือนเป็นชาวกัมพูชา ซึ่งได้แก่นิติบุคคลที่มีชาวกัมพูชาถือหุ้นและมีสิทธิในการออกเสียงร้อยละ 51 ขึ้นไป นักลงทุนต่างชาติส่วนใหญ่นิยมเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนในระยะยาว (15 ปีขึ้นไป) การโดยขอสัมปทานจากภาครัฐ หรือการเป็นผู้ครองสิทธิรายย่อย (ร้อยละ 49) ในบริษัทที่มีชาวกัมพูชาเป็นเจ้าของชาวต่างชาติไม่มีสิทธิถือครองที่ดินตามกฎหมายของกัมพูชา แต่สามารถทำสัญญาเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนระยะยาว ซึ่งอนุญาตให้มีการซื้อขายหรือเช่าต่อสัญญาเช่าอื่นๆ หรือใช้ค้ำประกันการกู้ยืมเพื่อการลงทุน สัญญาเช่าระยะยาว ต้องมีอายุของสัญญาอย่างน้อย 15 ปี ผู้เช่าสามารถสร้างสิ่งก่อสร้างในที่ดินนั้นๆได้ แต่เงื่อนไขสิทธิในสิ่งก่อสร้างดังกล่าว ยังไม่มีการกำหนดในกฎหมาย

ณ ปัจจุบัน รัฐไม่มีสิทธิยึดคืนที่ดินที่เช่าเพื่อการลงทุนดังกล่าว ยกเว้นในกรณีที่ต้องใช้ที่ดินผืนนั้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ต้องมีการจ่ายค่าเวนคืนที่เหมาะสมและยุติธรรม

2. การถือครองที่ดิน

กัมพูชาเพิ่งประกาศใช้กฎหมายการถือครองที่ดินเมื่อไม่นานมานี้ ดังนั้น นักลงทุนต่างชาติต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ถี่ถ้วนเกี่ยวกับการถือครองหรือความเป็นเจ้าของที่ดินก่อนการเช่าทำธุรกิจ ที่ดินบางที่อาจเปิดโอกาสให้มีการถือครองได้ร้อยละ 50 ในขณะบางที่อาจให้ครอบครองเพื่อการทำกินหรือใช้ประโยชน์ชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งรัฐอาจยึดครองเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจในเรื่องสิทธิการถือครองที่ดินแปลงนั้นๆ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำ เพื่อรักษาผลประโยชน์ในการลงทุน

3. การปฏิรูปกฎหมายกรรมสิทธิที่ดิน

- ก่อนปี 1975 ภายใต้การปกครองของเขมรแดง ที่ดินอยู่ภายใต้การถือครองของรัฐทั้งหมด

- จากปี 1979 เป็นต้นมา หลังการล่มสลายของเขมรแดง ที่ดินเป็นของรัฐแต่อนุญาตให้มีการถือครองเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมและก่อสร้างที่พักอาศัยได้ โดยรัฐบาลออกบัตรกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินให้ผู้อยู่อาศัยในที่ดินนั้นๆ
- ปี 1989 เริ่มอนุญาตให้มีการร้องกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินส่วนบุคคลได้

4. การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน

รัฐบาลกัมพูชารับรองสิทธิของแต่ละบุคคลในการใช้ที่ดินโดยการออก Certificate of Land Use and Procession ซึ่งเทียบเท่ากับการมีชื่อเป็นเจ้าของที่ดินและทรัพย์สินที่อยู่บนที่ดินดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าใบรับรองแสดงความเป็นเจ้าของที่ออกอย่างเป็นทางการจะยังมีใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่มีเจ้าของที่ดินน้อยรายที่ได้รับใบรับรองดังกล่าว ดังนั้น นักลงทุนจึงควรตรวจสอบก่อนเข้าไปลงทุนว่าเจ้าของที่ดินมีเอกสารแสดงความเป็นเจ้าของที่ยังใช้ได้อยู่ และได้ลงทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกัมพูชาแล้ว สิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติจะได้รับ แบ่งเป็น

- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะยาวจะไม่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเช่า
- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะสั้นที่มีการกำหนดเวลาในการเช่าไว้ สามารถต่ออายุใหม่ได้

นอกจากนี้ กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ ยังอนุญาตให้นักลงทุนสามารถใช้ที่ดินเป็นหลักประกันในการจดจำนอง รวมทั้งสามารถโอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินส่วนบุคคลที่ปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวได้อีกด้วย แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาในสัญญาเช่าที่ดิน

5. ประเด็นปัญหา

การอนุญาตให้มีการเรียกร้องสิทธิครอบครองที่ดินส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดให้การขอกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดิน ต้องได้รับการลงลายมือชื่อยินยอมและเห็นพ้องต้องกันของผู้มีสิทธิ์ทุกคนในครอบครัว โดยการพิจารณาจะถือเอาสิทธิในการถือตามบัตรกรรมสิทธิ์ที่รัฐเป็นผู้ออกให้

6. สถานการณ์ปัจจุบันของกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดิน

หลังการประกาศใช้กฎหมายที่ดิน ปี 2001 มีการออกเอกสารสิทธิในการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้น ซึ่งนักลงทุนสามารถตรวจสอบเอกสารสิทธิ์กับกระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง ก่อนตกลงเช่าที่ดินแปลงนั้นๆ

7. การใช้ที่ดินเป็นหลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้

ที่ดินที่สามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้ได้แก่ ที่ดินที่สามารถจำนองได้ที่มีโฉนดที่ดิน ตามกฎหมายเท่านั้น

8. การจำนองหรือโอนถ่ายกรรมสิทธิ์ในการเช่าที่ดินแบบระยะยาว

สามารถกระทำได้ โดยระยะเวลาในการจำนองหรือโอนถ่ายสิทธิ์นั้นต้องไม่เกินระยะเวลาตามสัญญาเช่าที่กระทำไว้

9. ที่ดินของรัฐ

ประกอบด้วยที่ดินสาธารณะ และที่ดินของรัฐ ซึ่งบุคคลทั่วไปไม่สามารถถือครองสิทธิ์ ขาย หรือให้เช่าได้ แต่เป็นที่ดินที่รัฐสามารถเปิดให้เอกชนเช่าในระยะยาวได้ (15 ปี ขึ้นไป) หรือซื้อขายได้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายพิเศษที่กำกับดูแลเป็นการเฉพาะ

10. การขาย ให้เช่า หรือ แลกเปลี่ยนที่ดินของรัฐ

รายละเอียด ตลอดจน กฎระเบียบ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องปรากฏอยู่ในประกาศนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ 129 (Sub Decree 129)

11. การให้เช่าพื้นที่สาธารณประโยชน์ของรัฐ

พื้นที่ที่สามารถให้เช่า ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ในรายการทรัพย์สินให้เช่าของรัฐ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐ และต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลก่อนการให้เช่าทุกครั้ง โดยมีเงื่อนไขในการเช่า ดังนี้

- ผู้เช่าจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงหรือทำลายทรัพย์สินที่ให้เช่านั้น
- จะต้องไม่แก้ไขหรือปรับปรุงรายการใดที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ประโยชน์ของสาธารณะชน

12. การให้เช่าหรือขายที่ดินส่วนของรัฐ

เงื่อนไขต้องเป็นไปตามประกาศของกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง (MEF) และต้องเป็นการเปิดให้มีการประมูลอย่างเป็นทางการ ใช้ราคาตลาดเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน การต่อรองราคาหรือเจรจาเงื่อนไขในการเช่าหรือซื้อจะกระทำได้อีกต่อเมื่อ

- กระบวนการเปิดประมูลล้มเหลว

- ความพิเศษของพื้นที่ที่ต้องมีการตกลงเงื่อนไขหรือแนวปฏิบัติกับภาครัฐ
- มีผู้สนใจเช่าหรือซื้อเพียง 1 ราย

13. การแลกเปลี่ยนที่ดินส่วนของรัฐ

จะกระทำได้เมื่อที่ดินนั้นมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาทางธุรกิจของเอกชน และเมื่อภาครัฐต้องการที่ดินในเขตอื่น ๆ เพื่อการก่อสร้างอาคารสำนักงาน เงื่อนไขในการแลกเปลี่ยนปรากฏในประกาศนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ 129 (Sub Decree 129)

14. กรอบกฎหมายใหม่ในการให้สัมปทานที่ดินของรัฐ

ภายใต้กฎหมายที่ดินปี 2001 การให้สัมปทานที่ดินของรัฐ มีเหตุผล 3 ประการ คือ

- เหตุผลทางสังคม
- เหตุผลทางเศรษฐกิจ
- เหตุผลเพื่อการใช้ประโยชน์ การพัฒนา และการสำรวจต่าง ๆ

15. การให้สัมปทานที่ดินเพื่อกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรมทางสังคมที่รัฐจะให้สัมปทานที่ดินต้องเป็นกิจกรรมก่อสร้างที่อยู่อาศัยและกิจกรรมทางการเกษตร เท่านั้น และเฉพาะบุคคลสัญชาติกัมพูชาเท่านั้นที่มีสิทธิได้รับสัมปทานดังกล่าว

16. การให้สัมปทานที่ดินเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การใช้ประโยชน์ การพัฒนา และการสำรวจต่าง ๆ

นักลงทุนจากต่างประเทศที่สนใจสัมปทานที่ดินของรัฐเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจสามารถยื่นขอรับสัมปทานจากหน่วยงานของรัฐที่ถือครองที่ดินแปลงนั้นๆ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะขอความเห็นชอบจากกระทรวงการเศรษฐกิจและการคลัง ก่อนการยื่นขออนุมัติจากรัฐบาลต่อไป

17. กรอบกฎหมายใหม่ในการให้สัมปทานที่ดินของรัฐเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ปัจจุบันรัฐบาลอยู่ระหว่างการพิจารณากฎหมายการให้สัมปทานของรัฐ ซึ่งครอบคลุมการให้สัมปทานที่ดินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวด้วย

18. กฎหมายการให้สัมปทานของรัฐ

มีเป้าหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้สัมปทานเพื่อโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ มีเนื้อหาโดยย่อดังนี้

- โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีสิทธิได้รับสัมปทานตามกฎหมายนี้ ได้แก่
  - โครงการพัฒนา จำหน่ายและกระจายพลังงานไฟฟ้า
  - คมนาคมขนส่ง เช่น ถนน สะพาน สนามบิน ท่าเรือ รางรถไฟ และคลอง
  - น้ำประปาและการกำจัดน้ำเสีย
  - โครงข่ายโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - สิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งท่องเที่ยว
  - โครงข่ายขนส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน
  - การระบายและกำจัดขยะมูลฝอย
  - ระบบบำบัดน้ำเสีย
  - โครงสร้างพื้นฐานทางสาธารณสุข การศึกษา และการกีฬา
  - โครงการก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษและการเคหะ
  - การชลประทานและโครงสร้างพื้นฐานทางเกษตรกรรม
  - โครงการต่างๆ ที่กฎหมายฉบับอื่นๆ กำหนดให้ได้รับสัมปทานจากรัฐ
- การคัดเลือกผู้รับสัมปทานจะทำการคัดเลือกผ่านระบบประมูลหรือระบบเจรจาต่อรอง ซึ่งเงื่อนไขและขั้นตอนต่างๆ อยู่ระหว่างการพิจารณาในกฎหมายลูก
- สัญญาสัมปทานซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องลงนามในสัญญาสัมปทานภายในเวลา 6 เดือนหลังทราบผลการคัดเลือกผู้รับสัมปทาน ซึ่งรูปแบบของสัญญาสัมปทานจะต้องใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนี้
  - BOT (Build, Operate and Transfer)
  - BLT (Build, Lease and Transfer)
  - BTO (Build, Transfer and Operate)
  - BOO (Build, Own and Operate)
  - BOOT (Build, Own, Operate and Transfer)
  - BCT (Build, Co-operate and Transfer)
  - EOT (Expand, Operate and Transfer)
  - MOT (Modernize, Operate and Transfer)
  - MOO (Modernize, Own and Operate)
  - รูปแบบผสมอื่นๆ

ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวยังกำหนดรายละเอียดอื่นๆของสัญญา เช่น มาตรฐานของโครงการ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับ การใช้บริการที่เกี่ยวข้อง การจ่ายเงิน ข้อผูกมัดสัญญา เป็นต้น โดยโครงการสัมปทานต้องมีอายุไม่เกิน 30 ปี ยกเว้นรัฐบาลมีความเห็นให้ออกสัญญาสัมปทานออกไป

ภาคผนวก ก

Law on the Investment

Law on the Investment OF THE KINGDOM OF CAMBODIA

This law is adopted by the National Assembly in Phnom Penh on August 4, 1994 during the extraordinary session of the first legislature.

CHAPTER I: General Provisions

Article 1:

This Law governs all investments projects made by investors who are Cambodian citizens and/or foreigners within the Kingdom of Cambodia.

Article 2:

Investor can be either a natural person or a legal entity.

CHAPTER II: Council for Development of Cambodia

Article 3:

The Council for the Development of Cambodia is the sole and one-stop service organization responsible for the rehabilitation, development and the oversight of investment activities. The Council for the Development of Cambodia is the Royal Government's "Etat-Major" responsible for the evaluation and the decision making on all rehabilitation, development and investment project activities.

Article 4:

The Council for the Development of Cambodia comprises the following two operational Boards:

1. The Cambodian Rehabilitation and Development Board
2. The Cambodian Investment Board

Article 5:

The organization and functioning of the Council for the Development of Cambodia shall be mentioned by Sub-Decree.

CHAPTER III: Investment Procedures

Article 6:

Investors have to submit investment applications to the Council for the Development of Cambodia for review and decision.

Article 7:

The Council for the Development of Cambodia shall provide a response as to its decision to all investor/applicants within a period of a maximum of forty five (45) days following the date of submission of the complete investment application.

If without proper justification, any Government officials who refuse to review and respond to investors application past the above mentioned period of time shall be punished by law.

CHAPTER IV: Investment Guarantees

Article 8:

Investors shall be treated in a non-discriminatory manner as set by law, except for ownership of land asset forth in the Constitution of the Kingdom of Cambodia.

Article 9:

The Royal Government shall not undertake nationalization policy which shall adversely affect private properties of investors in the Kingdom of Cambodia.

Article 10:

The Royal Government shall not impose price control on the products or services of investors who have received prior approval from the Government.

Article 11:

In accordance with the relevant laws and regulations issued and published to the public by the National Bank of Cambodia, the Royal Government shall permit investors with investments in Cambodia to purchase foreign currencies through the banking system and to remit abroad these currencies for the discharge of financial obligations incurred in connection with their investments. This concerns the following payments:

1. Payment for imports and repayment of principal and interest on international loans.
2. Payment of royalties and management fees;
3. Remittance of profits;

4. Repatriation of invested capital in compliance with Chapter 8.

CHAPTER V: Investment Incentives

Article 12:

The Royal Government shall make available incentives to encourage investments in such important fields as :

1. Pioneer and/or high technology industries,
2. Job creation,
3. Export-oriented,
4. Tourism industry,
5. Agro-industry and Transformation industry,
6. Physical infrastructure and energy,
7. Provincial and rural development,
8. Environmental protection, and
9. Investments in Special Promotion Zone (SPZ) as shall be created by Law.

Article 13:

Incentives shall include the exemption, in whole or in part, of duties and taxes.

Article 14:

Incentives shall consist of the following:

1. A corporate tax rate of 9% except the tax rate on the exploration and exploitation of natural resources, timber, oil, mines, gold, and precious stones which shall be set in other laws.
2. A corporate tax exemption of up to 8 years depending on the characteristics of the project and the priority of the government which shall be mentioned in a Sub-Decree. Corporate tax exemption shall take effect beginning from the year the project derives its first profit. A 5-year loss-carried forward shall be allowed. In the event the profits are being reinvested in the country, such profits shall be exempted from all corporate tax.
3. Non-taxation on the distribution of dividends or profits or proceeds of investments, whether they will be transferred abroad or distributed in the country.

4. 100% import duties exemption on construction materials, means of production, equipments, intermediate goods, raw materials and spare parts used by:

An export-oriented project with a minimum of 80% of the production set apart for export, and Located in a designated Special Promotion Zone (SPZ) listed in a development priority list issued by the Council; Tourism industry Labour-intensive industry, transformation industry, agro-industry, Physical Infrastructure and energy industry These 100% exemption of duties and taxes mentioned above shall be in effect according to the terms of the agreement or requirement book of the investment projects which will produce goods for export in minimum of 80% of overall productivities as stipulated in the above point (4) a and for the investment projects which located in Special promotion Zone (SPZ) as in (4) b. Beside the kinds of investment projects in the above points (4) a and (4) b the 100% exemption of duties and taxes shall only be authorized for an arrangement of construction period of enterprises, factories, building and the first year of operation of business production.

5. 100% exemption of export tax, if any;

6. The permission to bring into the Kingdom of Cambodia foreign nationals who are:

Management personnel and experts
Technical personnel
Skilled workers

Spouses and dependents of the above persons as authorized by the Council for Development of Cambodia and in compliance with the immigration and labour law.

Article 15:

The approval and incentives granted by the Council for Development of Cambodia shall not be transferred or assigned to any third parties.

CHAPTER VI: Land Ownership and Use

Article 16:

In accordance with the Constitution and relevant laws and regulations pertaining to the ownership and use of land:

1. Ownership of land for the purpose of carrying on promoted investment activities shall be vested only in natural persons holding Cambodian citizenship or in legal entities in which more than 51%

of the equity capital are directly owned by natural persons or legal entities holding Cambodian citizenship.

2. Use of land shall be permitted to investors, including long-term leases of up to a period of 70 years, renewable upon request. Upon such use may include the right of ownership of real and personal property situated on the land as may be permitted by the law.

CHAPTER VII: Employment Practices

Article 17:

Investors in the Kingdom of Cambodia shall be free to hire Cambodian nationals and foreign nationals of their choosing in compliance with the labour and immigration law.

Article 18:

The investors shall be allowed to hire foreign employees who are listed in Article 14 (6) provided that :

1. The qualification and expertise are not available in the Kingdom of Cambodia among the Cambodian populace. In the event of such hiring, appropriate documentation including the photocopies of the employee's passport, certificate and/or degree, and a curriculum vitae shall be submitted to the Council;
2. Investors shall have the obligation to provide adequate and consistent training to Cambodian employees,
3. Promotion of Cambodian staff to senior positions will be made over time;

Article 19:

Foreign employees shall be allowed to remit abroad their wages and salaries earned in the Kingdom, after payment of appropriate tax, in foreign currencies obtained through the banking system.

CHAPTER VIII: Disputes and Dissolution

Article 20:

Any dispute relating to a promoted investment established in the Kingdom by a Cambodian or a

foreign national concerning its rights and obligations set forth in the Law shall be settled amicably as far as possible through consultation between the parties in dispute.

Should the parties failed to reach an amicable settlement within two month from the date of the first written request to enter such consultations, the dispute shall be brought by either party for: conciliation before the Council which shall provide its opinion or refer the matter to the court of the Kingdom of Cambodia, or refer to any international rules to settle the disputes as agreed by both parties.

Article 21:

In the event a promoted company intend to end its activity in the Kingdom of Cambodia, it will have to inform the Council through either a registered letter or a hand delivered letter stating the reasons of such a decision, which letter shall be signed by the investor or his attorney-in fact.

Article 22:

In the event of a proposal for dissolution of a company without judicial procedures, the investor shall provide proofs to the Council that the company has properly settled its potential creditors, complainants and claims from the Ministry of Economy and Finance before the investor is allowed to officially dissolve his company or enterprise according to the applicable commercial law.

Article 23:

Once the investor is allowed to officially dissolve his company or enterprise either within the judicial procedures or not, the investor can transfer the remaining proceeds of its assets overseas or use them in the Kingdom of Cambodia. However, in the event that the dissolving company had used Machineries and equipment which were imported duty free for less than five years, the company will have the obligations to pay the duties applicable to those machineries and equipment.

CHAPTER IX: Final Provisions

Article 24:

Investments authorized under the previous “Law on Investment” of the State of Cambodia and its Sub-Decrees shall be subject to the same benefits and obligations as stated under this Law. This law is not retroactive.

[Article 25:](#)

In the case where the promoted company violates or fails to comply with the conditions stipulated by the Council, the Council shall have the power to withdraw the rights and benefits granted to him, in whole or in part.

[Article 26:](#)

This Law shall be promulgated immediately.

This law is adopted by the National Assembly of the Kingdom of Cambodia in Phnom Penh on August 4, 1994 during the extraordinary session of the first legislature.

Phnom Penh, August 4, 1994

The Acting Chairman of the National Assembly

LOY SIM CHHEANG

ภาคผนวก ข

LAW ON THE AMENDMENT TO THE LAW ON INVESTMENT OF THE KINGDOM OF CAMBODIA

LAW ON THE AMENDMENT TO THE LAW ON INVESTMENT OF THE KINGDOM OF CAMBODIA

Saturday, December 02, 2006 Posted: 16:13 BJT(0813 GMT) E/C Office

CHAPTER 1 GENERAL PROVISIONS

Article 1: New This law governs all Qualified Investment Projects and defines procedures by which any person establishes a Qualified Investment Project. Only Qualified Investment Projects are entitled to the benefits subject to the scope of this Law.

Article 2: New Within the meaning of this Law, the following terms shall be defined as follows: "Qualified Investment Project" or "QIP" means an investment project which has received a Final Registration Certificate. "Export QIP" means a Qualified Investment Project whose production is exported to be determined by Sub-Decree. "Supporting Industry QIP" means a Qualified Investment Project which has its entire production (100%) supplying export industry as substitution for the regularly imported raw materials or accessories.

"Working day" means any calendar day which is an official working day of the Royal Government of Cambodia. "Cambodian Entity" means a company which has a place of business and registered in the Kingdom of Cambodia and 51% or more of the shares of the company are held by a person with Cambodian nationality. "Person" means any natural or juristic person. "Conditional Registration Certificate" means the document issued by the Council under the paragraph 3 of the new

Article 7 of this Law.

"Final Registration Certificate" means the document issued by the Council for the Development of Cambodia under the paragraph 7 of the new Article 7 of this Law. "Investment Proposal" means the proposal submitted by any person to the Council for the Development of Cambodia with the purpose to establish a QIP. "Applicant" means any person or group of persons submitting an Investment Proposal to the Council for the Development of Cambodia. "Investor" means any person who carries on a Qualified Investment Project.

Article 6: New

All persons wishing to establish a QIP shall submit an Investment Proposal to the Council for the Development of Cambodia in the form and according to the procedures provided in this Law and the Sub-Decree.

Article 7: New Within three (03) working days of the Council's receipt of the Investment Proposal, the Council shall issue to the Applicant a Conditional Registration Certificate or a Letter of Non-Compliance. The Council shall issue the Conditional Registration Certificate if the Investment Proposal contains all the information required under the Sub-Decree, and if the proposed activity is not in the Negative List set out in the Sub-Decree. However, if the Investment Proposal does not satisfy the above condition, the Council shall issue a Letter of Non-Compliance to the Applicant. The Conditional Registration Certificate shall specify the approvals, authorizations, clearances, licenses, permits or registrations required for the QIP to operate, as well as the government entities responsible to issue such approvals, clearances, licenses, permits or registrations. The Conditional Registration Certificate shall also confirm the incentives that the QIP is entitled to under new Article 14 of this Law and recognize the statutes of the legal entity, which will undertake the QIP.

If the Council for the Development of Cambodia fails to issue a Conditional Registration Certificate or Letter of Non-Compliance within three working days, the Conditional Registration Certificate shall be considered to be automatically approved in the form set out in the Sub-Decree. The Council for the Development of Cambodia shall obtain all of the licenses from relevant ministries-entities listed in the Conditional Registration Certificate on behalf of the Applicant. All government entities responsible for issuing an authorization, clearance, license, permit or registration listed on the Conditional Registration Certificate shall issue such document no later than the 28th working day from the date of the Conditional Registration Certificate. Any government official who, without proper reason, fails to respond to an Applicant's request by this deadline shall be punished by law. The Council for the Development of Cambodia shall issue a Final Registration Certificate within 28 working days of its issuance of the Conditional Registration Certificate. Issuance of the Final Registration Certificate does not release the QIP from obtaining any other approvals specified by competent ministries-entities. Even upon the lapse of the 28 working days deadline as stipulated in the paragraph 6 above, all competent entities shall issue approvals as prescribed by laws and regulations. The date of issuing the Final Registration Certificate shall be the date of QIP commencement. All Letters of Non-Compliance shall clearly state, in detail, the clear reasons why the Investment Proposal was not satisfactory, acceptable as well as the additional information required to enable the Council to issue a Conditional Registration Certificate.

Article 8: New A foreign investor shall not be treated in any discriminatory way by reason only of the investor being a foreign investor, except in respect of ownership of land as set forth in the Land

Law. Article 10: New The Royal Government shall not fix the price or fee of the products or services of a QIP.

Article 12: New The Royal Government shall make available incentives under this Chapter to Qualified Investment Projects.

Article 14: New Incentives provided for in Article 13 shall include as follows:

1. A QIP shall be entitled to exemption from the tax on profit imposed under the Law on Taxation for by obtaining a profit tax exemption period. The tax exemption period is composed of a Trigger Period + 3 years + Priority Period. Priority Period shall be determined in the Financial Management Law. The maximum allowable Trigger Period is to be first year of profit or three years after the QIP earns it first revenue, whichever is sooner.

2. The entitlement of a QIP under the paragraph 1 above shall be subject to the QIP obtaining from the Council an annual certificate of obligation satisfaction before the State which shall be specified by the Sub-Decree.

3. A QIP shall be subject to a profit tax rate after its tax exemption period as determined in the Law on Taxation.

4. A QIP which uses the entitlement under Sub-Article 14.1the paragraph 1 above shall not be entitled to claim any special depreciation under the Law on Taxation.

5. A domestically oriented QIP shall be entitled to import production equipment construction materials, exempt of duty which shall be specified by the Sub-Decree.

6. Export QIPs other than an Export QIP which elects or which has elected to use the Customs Manufacturing Bonded Warehouse mechanism, shall be entitled to import production equipment, construction materials, and production input materials exempt of duty which shall be specified by the Sub- Decree.

7.A "Supporting Industry" QIP shall be entitled to import production equipment, construction materials, and production input materials exempt of duty which shall be specified by the Sub-Decree.

8.A person which has acquired, or merged with, an investor, may on application to the Council for the Development of Cambodia inherit all, and any, guarantees, rights, privileges and obligations from the investor's QIP, subject to the merger or acquisition procedures stipulated which shall be specified by the Sub-Decree.

9.A QIP which is located in a designated SPZ or EPZ listed in a development priority list issued by the Council shall be entitled to the same incentives and privileges as other QIPs stipulated in this law.

10. A QIP shall be entitled to 100% exemption of export tax, except for activities as stipulated in laws in effect.

11. A QIP is entitled to obtain visas and work permits for the employment in the Kingdom of foreign citizens as managers, technicians and skilled workers, and residency visas for the spouses and dependants of those foreign nationals as authorized by the Council for the Development of Cambodia and in compliance with the Immigration and Labor Laws.

Article 15: New The rights, privileges and entitlements of a QIP may not be transferred or assigned to any third party except by acquisition or merger as stipulated in the paragraph 8 of the new Article 14.

Article 16: New Ownership of land by investors for the purpose of carrying on a QIP shall be vested in natural persons holding Cambodian citizenship or in Cambodian Entities. Use of land shall be permitted to investor, including concessions, unlimited long-term leases and, limited short-term leases which are renewable, in compliance with the provisions of the Land Law. Investors shall have the right to own and pledge as security and transfer the real and personal property situated upon the land and land which the QIP uses, for a period no longer than the period determined in a land concession contract or land lease agreement as permitted by Law. Investors cannot transfer or pledge any longer the land concession, which has not been in operation.

Article 18: New Investors shall be allowed to hire foreign employees provided that ::

-The qualification and expertise are not available in the Kingdom of Cambodia among the Cambodian populace. In the event of such hiring, appropriate documentation including photocopies of the employee's passport, certificate and/or degree and a curriculum vitae shall be submitted to the Council for the Development of Cambodia, - A letter asserting needs for hiring the foreign employees shall be required. Investors shall obtain an approval and a permit from the Ministry of Social Affairs, Labor, Vocational Training and Youth Rehabilitation, -Before working for investors, the foreign employee shall hold a permit for work in the Kingdom of Cambodia, issued by the Ministry of Social Affairs, Labor, Vocational Training and Youth Rehabilitation. Investors shall

perform the following obligations: -Provide adequate and consistent training to Cambodian staff, - Promotion of Cambodian staff to senior positions will be made over time.

Article 20: New Except for land-related disputes, any dispute relating to a QIP concerning its right and obligations set forth in the law shall be settled amicably as far as possible through consultation between the Council for the Development of Cambodia, the investors and any other party involved in the dispute. If the parties failed to reach an amicable settlement within two months from the date of the first written request to enter such consultations, the dispute shall be brought by either party for : -Conciliation before the Council which shall provide its opinion, or -Arbitration in or outside of Cambodia as agreed by both parties., or -Trial by the tribunals of the Kingdom of Cambodia.

Article 21: New If an investor intends to end its activities in the Kingdom of the Cambodia, it shall inform the Council for the Development of Cambodia through either a registered letter or a hand delivered letter stating the reason of such a decision, and signed by the investor or his attorney-in fact. Article 22: New If an investor intends to stop the activity of its QIP without judicial procedures, the investor shall provide proof to the Council that the QIP has properly settled its debts, including any complainants and claims from the Ministry of Economy and Finance, before the investor is allowed to officially stop the activities of the QIP or dissolve according to the applicable commercial law.

.Article 23: New Once the QIP is allowed to stop its activity either within the judicial procedures or not, the investor can transfer the remaining proceeds of their assets overseas or use them in the Kingdom of Cambodia. However, in the event that the QIP had used machineries and equipment that were imported duty free for less than five years, the QIP shall have the obligations to pay the duties applicable to those machineries and equipment, according to the determination of the Sub-Decree. NEW CHAPTER 9 TRANSITIONAL PROVISIONS

Article 24: New All investments authorized under the Law on Investment promulgated in by Royal Kram No. 03/NS/94 dated August 05, 1994 and Sub-Decrees shall be considered to be Qualified Investment Projects as stipulated in this Law and the relevant Sub-Decrees. An QIP entitled to a tax on profit rate of 9% before the promulgation of this Law and which has commenced the investment activity in respect of which the approval was granted,

shall be entitled to that 9% tax rate for five tax years commencing from the fiscal year after the promulgation of this Law, subject to the QIP Investors submitting in each fiscal year after the promulgation of this law a certificate of obligation satisfaction before the State, which shall be specified by the Sub-Decree as stipulated in the paragraph 2 of the new article 14. A QIP entitled to an exemption of tax on profit before promulgation of this Law, and whose entitlement has been approved in writing by the Council, shall continue to be entitled to that profit tax exemption, subject to the QIP Investors submitting in each fiscal year after the promulgation of this Law a certificate of obligation satisfaction before the State, which shall be specified by the Sub-Decree as stipulated in the paragraph 2 of the new Article 14. **NEW CHAPTER 10 FINAL PROVISIONS**

Article 25: New Where the QIP violates or fails to comply with the conditions stipulated by the Council for the Development of Cambodia, the Council shall have the power to withdraw the privileges and incentives granted to him, in whole or in part.

Article 26: New Any provisions contrary to this Law shall be abrogated.

Article 27: New This Law shall be promulgated immediately.